

**LIETUVOS RADIOJO IR TELEVIZIJOS
KOMISIJOS 2008 METŲ
VEIKLOS ATASKAITA**

2009 m.

TURINYS

I. ĮŽANGA	3
II. AUDIOVIZUALINIO SEKTORIAUS TEISINIS REGULIAVIMAS	5
III. AUDIOVIZUALINIO SEKTORIAUS TEISINIO REGLAMENTAVIMO PROBLEMATIKA	10
IV. RADIJAS LIETUVOJE 2008 M.	12
V. TELEVIZIJA LIETUVOJE 2008 M.	21
VI. SKAITMENINĖS TELEVIZIJOS PLĖTRA 2008 M.	28
VII. TRANSLIUOTOJŲ IR RETRANSLIUOTOJŲ AKCIJŲ KAITA 2008 M.	31
VIII. AUDIOVIZUALINĖS RINKOS PAJAMŲ DINAMIKA	33
IX. PROGRAMŲ STEBĖSENA	35
X. VARTOTOJŲ SKUNDŲ NAGRINĖJIMAS	42
XI. TARPINSTITUCINIS BENDRADARBIAVIMAS	43
XII. TARPTAUTINĖ VEIKLA	45
XIII. EUROPOS AUDIOVIZUALINIAI KŪRINIAI	47
XIV. GERIAUSIŲ 2007 M. LAIDŲ KONKURSAS „PRAGIEDRULIAI”	48
XV. LR TK VEIKLOS PERSPEKTYVOS	49

I. IŽANGA

Lietuvos radijo ir televizijos komisija (LRTK) – nepriklausoma Seimui atskaitinga Lietuvos Respublikos jurisdikcijai priklausančių radijo ir televizijos transliuotojų ir retransliuotojų veiklą reguliuojanti ir kontroliuojanti institucija.

LRTK dalyvauja formuojant valstybės audiovizualinę politiką ir yra Seimo bei Vyriausybės ekspertė radijo ir televizijos transliavimo ir retransliavimo klausimais.

Pažymėtina, kad pagal 2007 m. teisinės apžvalgos leidinio „Europos audiovizualinė observatorija“ atliktą studiją, Lietuvos radijo ir televizijos komisija buvo pripažinta kaip labiausiai nepriklausoma nuo valdžios įtakos audiovizualinę sritį reguliuojanti institucija visoje posovietinėje erdvėje.

LRTK veiklos kryptis ir kompetenciją nustato Visuomenės informavimo įstatymas (Žin., 1996, Nr.71-1706; 2006, Nr.82-3254). Galima išskirti tris pagrindines LRTK veiklos kryptis: 1) transliavimo ir retransliavimo veiklos licencijavimas; 2) programų stebėseną; 3) transliavimo ir retransliavimo veiklos priežiūrą ir kontrolę.

2008 m. LRTK prioritetinės veiklos kryptys buvo nepilnamečių apsaugos nuo neigiamo viešosios informacijos poveikio stiprinimas ir skaitmeninės antžeminės televizijos plėtros skatinimas.

LRTK, įgyvendindama nepilnamečių apsaugos nuo neigiamo viešosios informacijos poveikio prioritetinę veiklos kryptį, sistemingai vykdė transliuojamų televizijos programų stebėseną, kontroliuodama, kaip transliuotojai laikosi Nepilnamečių apsaugos nuo neigiamo viešosios informacijos poveikio įstatymo nuostatų bei šį įstatymą įgyvendinančio 2004 m. birželio 2 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo Nr.681 patvirtintų Neigiamą poveikį nepilnamečių vystymuisi darančios informacijos, priskirtos viešosios informacijos, kuri ribojama skelbti ir platinti, kategorijai, skelbimo ir platinimo tvarkos aprašo ir Neigiamą poveikį nepilnamečių vystymuisi darančios viešosios informacijos žymėjimo, garso ir vaizdo priemonių sistemos aprašo reikalavimų. Šiuo tikslu buvo atliktas 21 specializuotas televizijos programos patikrinimas, LRTK rengė susitikimus su transliuotojais, vykdė prevencinį darbą. Be to, už nustatytus pažeidimus buvo taikyta atsakomybė. Informaciją apie LRTK veiklą šioje srityje plačiau pateikiame šios ataskaitos IX skyriuje „Programų stebėseną“.

Kita LRTK prioritetinė veiklos sfera 2008 m., kaip jau minėjome, buvo skaitmeninės antžeminės televizijos plėtros skatinimas. LRTK atstovai aktyviai dalyvavo darbo grupės, rengusios Nacionalinių transliuotojų informacinės sklaidos per sienas skatinimo programą, patvirtintą Lietuvos Respublikos Seimo 2008 m. gegužės 8 d. nutarimu Nr. X-1533 „Dėl Nacionalinių transliuotojų informacinės sklaidos per sienas skatinimo programos patvirtinimo“, darbe. Parengė ir teikė pasiūlymus dėl šio dokumento. Taip pat dalyvavo rengiant Analoginės antžeminės televizijos išjungimo ir skaitmeninės televizijos skatinimo Lietuvoje programą, patvirtintą 2008 m. rugsėjo 24 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 969 „Dėl Analoginės antžeminės televizijos išjungimo ir skaitmeninės televizijos skatinimo Lietuvoje programos patvirtinimo“, teikė savo pasiūlymus dėl Nacionalinių transliuotojų informacinės sklaidos per sienas skatinimo programos įgyvendinimo priemonių 2008–2012 metų plano, patvirtinto 2008 m. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008 m. gruodžio 3 d. nutarimu Nr. 1291.

LRTK atstovai pernai ir šiuo metu toliau aktyviai dalyvauja Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2009 m. sausio 14 d. įsakymu Nr.3-9 „Dėl koordinacinės tarybos sudarymo“ sudarytoje ir nuolat veikiančioje koordinacinėje taryboje pasiūlymams analoginės antžeminės televizijos išjungimo, skaitmeninės televizijos, kuri perduodama naudojant įvairias technologijas, plėtros bei interaktyvių paslaugų diegimo klausimais, teikti veikloje.

Dar vienas žingsnis, susijęs su skaitmeninės antžeminės televizijos plėtros įgyvendinimu, buvo atliktas LRTK glaudžiai bendradarbiaujant su Ryšių reguliavimo tarnyba (toliau - RRT).

LRTK ir RRT 2008 m. liepos 2 d. bendru dokumentu, t.y. RRT direktoriaus įsakymu ir LRTK sprendimu Nr. IV-601/68, patvirtino Radijo dažnių skyrimo radijo ir televizijos programoms transliuoti ir siųsti strateginio plano pakeitimus. Šie pakeitimai buvo sąlygoti didėjančių naujų technologijų augimo tendencijų, įgyvendinant Radijo dažnių skyrimo radijo ir televizijos programoms transliuoti ir siųsti strategiją ir atsižvelgiant į nuolatinis pokyčius elektorinių ryšių valdymo sektoriuje.

Be jau minėtų LRTK veiklos prioritetų, LRTK 2008 m., kaip ir kiekvienais metais, vykdė ir kitas jai Visuomenės informavimo įstatymu suteiktas funkcijas, t.y. skelbė ir organizavo konkursus transliavimo ir (ar) retransliavimo licencijoms suteikti, nustatė šių konkursų sąlygas ir terminus, konkursų nugalėtojams išdavė licencijas bei keitė jų sąlygas. Pagal esamus žmogiškuosius resursus vykdė transliuotojų ir retransliuotojų vykdomos veiklos patikrinimus.

Pažymėtina, kad 2008 m. LRTK išdavė tik 7 licencijas naujiems subjektams (UAB „Alveta“ – transliavimo licenciją antžeminės analoginės televizijos tinklu; UAB „Sporto komunikacijos“ – transliavimo licenciją antžeminės skaitmeninės televizijos tinklu; UAB „Omnitel“, UAB „Bitė Lietuva“ – retransliavimo licencijas belaidžiais plačiajuosčio ryšio tinklais; UAB „Transteleservis“, UAB „Miesto tinklas“ – retransliavimo licencijas laidiniais plačiajuosčio ryšio tinklais; UAB „Telelanas“ – retransliavimo licenciją kabelinės televizijos tinklais). Tai reiškia, kad praktiškai audiovizualinio sektoriaus rinka yra pilnai susiformavusi ir naujų rinkos dalyvių atėjimas į ją yra gana retas ir negausus. Didžiausi pokyčiai, akcijų pardavimai ir rinkos persiskirstymas iš esmės vyksta tik tarp jau seniai rinkoje esančių dalyvių. Per 2008 m. buvo pastebėta, kad tiek radijo, tiek ir televizijos verslą vykdančios asmenys labiausiai domisi galimybėmis išplėsti savo transliavimo ribas visoje Lietuvos teritorijoje, tokiu būdu suformuojant ištisą savo teikiamų paslaugų tinklą.

Be jau nurodytos veiklos, LRTK tyrė ir nagrinėjo gautus vartotojų skundus bei šiais ir kitais LRTK kompetencijos klausimais glaudžiai bendradarbiavo su įvairiomis institucijomis, pvz., Žurnalistų etikos inspektoriumi, Valstybine vartotojų teisių apsaugos tarnyba, Ryšių reguliavimo tarnyba, Vaiko teisių apsaugos kontroliere ir kt.

LRTK taip pat aktyviai dalyvauja ir tarptautinėje veikloje. LRTK yra Europos reguliuojančių institucijų platformos (EPRA) narė, nuolatinė rengiamų susitikimų ir diskusijų dalyvė. EPRA susitikimai yra ypač naudingi visiems juose dalyvaujantiems, kadangi jų metu galima praktiškai susipažinti su analogiškais problemomis, egzistuojančiomis kitose šalyse, išgirsti jų sprendimo būdus arba klaidas jas sprendžiant, pasimokyti iš jų bei gauti informacijos ir pasikeisti ja su kolegomis. Be to, LRTK atstovai dalyvauja Europos Tarybos Nuolatinio Komiteto ir Europos Komisijos Audiovizualinės darbo grupės darbe. Teikė savo siūlymus dėl Europos Tarybos Konvencijos dėl televizijos be sienų pataisų, taip pat ir dėl Audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų direktyvos. Tačiau LRTK tuo neapsiriboja ir nuolat palaiko ryšius, rengia elektroninius forumus ir su kitų šalių analogiškais reguliavimo institucijomis, keičiasi informacija ir patirtimi.

LRTK ir 2008 metais toliau kaupė informaciją apie transliuotojus ir retransliuotojus, analizavo jų veiklą ir skelbė informaciją apie jų dalyvius viešai, t.y. savo interneto svetainėje www.rtk.lt, bei parengė ir išleido informacinį leidinį „Radijas ir televizija Lietuvoje 2007/2008“.

Komisija taip pat rinko statistinius duomenis, kaip televizijos transliuotojai laikosi reikalavimų dėl Europos kūrinių ir nepriklausomų prodiuserių sukurtų kūrinių ne anksčiau kaip per pastaruosius 5 metus kvotų savo programose, analizavo šiuos duomenis, tyrė priežastis, kurios trukdo įgyvendinti šias nuostatas bei parengė išsamią ataskaitą Europos Komisijai šios prašymu.

Taigi vadovaudamiesi Lietuvos Respublikos visuomenės informavimo įstatymo 47 straipsnio 17 dalimi, teikiame šią LRTK 2008-ųjų metų veiklos ataskaitą, kurioje rasite išsamesnę informaciją apie LRTK veiklą 2008 m., įgyvendinant jai įstatymu nustatytas funkcijas ir vykdančią audiovizualinio sektoriaus plėtros reguliavimą bei priežiūrą.

II. AUDIOVIZUALINIO SEKTORIAUS TEISINIS REGULIAVIMAS

1. Pokyčiai

2008 metai teisėkūros požiūriu iš esmės buvo skirti Europos Sąjungos teisės aktams įgyvendinti, rengiant jų nuostatas įgyvendinančių ir perkeliančių įstatymų projektus bei derinant juos tiek su Europos Sąjungos reguliavimo teisine baze, tiek ir su Lietuvos nacionalinių įstatymų nuostatomis.

2007 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamentas ir Taryba priėmė direktyvą 2007/65/EB iš dalies keičiančią Tarybos direktyvą 89/552/EEB dėl valstybių narių įstatymuose ir kituose teisės aktuose išdėstytų nuostatų, susijusių su televizijos programų transliavimu, derinimo (Audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų direktyva; toliau - Direktyva).

Atsižvelgdami į šios Direktyvos svarbą ir įtaką Lietuvos audiovizualinio sektoriaus reguliavimui, detaliau apžvelgsime joje įtvirtintas teisinio reglamentavimo naujoves.

Direktyva iš esmės buvo atnaujinta atsižvelgiant į sparčiai kintančias technologijas ir būtinybę stiprinti Europos audiovizualinio sektoriaus konkurencingumą. Direktyvos nuostatos sudaro sąlygas valstybėms narėms liberalizuoti televizijos transliavimo taisykles, panaikinti pasenusius apribojimus, sustiprinti bendrą reguliavimą ir savireguliavimą, ypač reklamos srityje, užtikrinti teisę gauti informaciją ir skatinti jos kokybės gerinimą bei įvairovės didinimą.

Pagrindinis Direktyvos tikslas – siekimas sustiprinti Europos audiovizualinį sektorių sumažinant jo reguliavimą ir sudarant vienodas sąlygas teikti audiovizualinės žiniasklaidos paslaugas „be sienų”.

Pažymėtina, kad šios direktyvos nuostatomis nėra reikalaujama ar skatinama, kad valstybės narės nustatytų naujas kurio nors audiovizualinės žiniasklaidos paslaugos tipo licencijavimo ar administracinių leidimų sistemas.

Direktyva pateikia nemažai naujų sąvokų, pvz., audiovizualinės žiniasklaidos paslauga, užsakomoji audiovizualinės žiniasklaidos paslauga, žiniasklaidos paslaugų teikėjas, redakcinė atsakomybė, komercinis audiovizualinis pranešimas, paslėptas komercinis audiovizualinis pranešimas, prekių rodymas (angl. product placement) ir t.t.

Direktyva nustato, kad atsižvelgiant į specifinį audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų pobūdį, ypač dėl jų poveikio formuojant žmonių nuomonę, šalys narės turi užtikrinti, kad žiūrovai tiksliai žinotų, kas yra atsakingas už šių paslaugų turinį. Todėl Lietuva turės užtikrinti, kad žiūrovai galėtų lengvai ir tiesiogiai bet kuriuo metu gauti informaciją apie žiniasklaidos paslaugų teikėją (transliuotoją).

Siekiant užtikrinti vienodas konkurencijos sąlygas ir taip padidinti Europos žiniasklaidos pramonės konkurencingumą, Direktyvoje yra nustatytos prekių rodymo (angl. product placement) programose taisyklės. Tai visiškai nauja nuostata Direktyvoje. Atkreiptinas dėmesys, kas prekių rodymas nėra tapatus programos rėmėjo paskelbimui. Prekių rodymo esminis skirtumas nuo rėmimo yra tai, kad rodant prekę nuoroda į ją įtraukiama į programos veiksmą, o rėmimo atveju rėmimo nuoroda yra skelbiama programos metu, tačiau ji jokių būdu nesudaro veiksmo dalies.

Pažymėtina, kad Direktyva suteikia teisę šalims narėms pasirinkimo galimybę, t.y. šalis narė gali pasirinkti: uždrausti prekių rodymą arba leisti prekių rodymą, bet nustatant tokio rodymo taisykles.

Direktyva taip pat nustato naujas taisykles ir reklamos transliavimui.

Pirma, panaikinta anksčiau galiojusi bendra taisyklė, nustatanti, kad reklamos tarpus programoje galima rodyti tik kas dvidešimt minučių. Tačiau lieka galioti reikalavimas, kad įterpiant televizijos reklamą ar teleparduotuvę programų metu nebūtų pakenkta programų vientisumui, atsižvelgta į natūralias programos pertraukas ir jos trukmę bei pobūdį bei nebūtų pažeidžiamos teisių turėtojų teisės.

Antra, pakeista reklamos transliavimo tvarka audiovizualiniuose kūriniuose. Pagal Direktyvą transliuojant televizijos filmus (išskyrus kelių serijų filmus, serialus ir dokumentinius filmus), kinematografijos kūrinius ir naujienų programas televizijos reklama ir (arba) teleparduotuvė gali būti rodoma vieną kartą per kiekvieną programoje nustatytą ne trumpesnę kaip 30 minučių laikotarpį. Anksčiau buvo galima įterpti reklamą ne dažniau kaip kartą per nepertraukiamą 45 minučių laikotarpį toje programoje

Be to, Direktyvoje yra numatyta, kad kiekviena valstybė narė turi skatinti žiniasklaidos paslaugų teikėjus kurti elgesio kodeksus dėl netinkamų komercinių audiovizualinių pranešimų.

Direktyva taip pat nustato, kad televizijos programų apimtis, skirta regėjimo ir klausos neįgaliesiems, turi būti palaipsniui didinama. Šios nuostatos įgyvendinimas Lietuvos įstatymuose pareikalautų iš rinkos dalyvių nemažų investicijų, todėl tai turėtų būti detaliai apsvairstyta ir pasirinkti tokie šios nuostatos įgyvendinimo variantai, kurie atitiktų negalią turinčių žmonių poreikius ir būtų realiai įgyvendinami ir finansiškai pakeliami transliuotojams.

Suprantama, kad šios Direktyvos naujovės turės atsispindėti ir ją įgyvendinančiose Visuomenės informavimo įstatymo nuostatose. Todėl LRTK 2008 m. skyrė ypatingą dėmesį Audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų direktyvos nuostatų perkėlimui į nacionalinę teisę. Tuo tikslu LRTK aktyviai dalyvavo Kultūros ministro 2007 m. lapkričio 9 d. įsakymu Nr. IV-664 sudarytos darbo grupės, kuriai pavesta parengti Lietuvos Respublikos visuomenės informavimo įstatymo pakeitimo įstatymo projektą, veikloje.

Ši darbo grupė veikė ištisus metus ir straipsnis po straipsnio rengė Visuomenės informavimo pakeitimo įstatymo projektą. Pažymėtina, kad ši darbo grupė ir toliau tęsia savo darbą, t.y. Visuomenės informavimo įstatymo pakeitimo projekto rengimą, kadangi pagal Audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų direktyvos 3 straipsnio nuostatą valstybės narės turi priimti įstatymus ir kitus teisės aktus, perkeliančius ir įgyvendinančius Direktyvos nuostatas, ne vėliau kaip iki 2009 m. gruodžio 19 d.

Rengiant Visuomenės informavimo įstatymo pakeitimo projektą, kuriuo būtų perkeltos ir įgyvendintos Direktyvos nuostatos, iškilo nemažai problemų, susijusių su naujų sąvokų perkėlimu į nacionalinę teisę. Visuomenės informavimo įstatymas pagal savo reguliavimo objektą apima ne tik audiovizualinio sektoriaus, bet ir spaudos reguliavimą. Tuo tarpu Audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų direktyvos reguliavimo apimtis yra išimtinai tik audiovizualinis sektorius, t.y. programų transliavimas ir su programų transliavimu susijusių paslaugų teikimas.

Tikimasi, kad Visuomenės informavimo įstatymo projektas, kuriuo bus perkeltos ir įgyvendintos Audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų direktyvos nuostatos, bus parengtas 2009 m. I pusmetyje ir priimtas 2009 m. II pusmetyje.

Pažymėtina, kad LRTK, įgyvendindama jai įstatymu suteiktą funkciją teikti siūlymus dėl transliuotojų ir retransliuotojų veiklą reglamentuojančių įstatymų ir kitų su šia veikla susijusių teisės aktų rengimo, 2008 m. aktyviai dalyvavo Seimo valdybos 2008 m. vasario 1 d. sprendimu Nr. 2045 „Dėl darbo grupės Alkoholio kontrolės įstatymo pataisoms parengti sudarymo“ sudarytos darbo grupės darbe.

Ši darbo grupė rengė Alkoholio kontrolės įstatymo 29 straipsnio pakeitimus, kadangi 2008 m. sausio 1 d. įsigaliojus Alkoholio kontrolės įstatymo 29 straipsnio nuostatai, draudžiančiai transliuoti alkoholio reklamą Lietuvos Respublikos jurisdikcijai priklausančių transliuotojų transliuojamose programose nuo 6 iki 23 valandos, Lietuvos transliuotojai, laikydamiesi įstatymo nuostatų, visas sporto varžybas pradėjo transliuoti po 23 valandos ir tai sukėlė didžiulį sporto aistrualių ir žiūrovų pasipiktinimą.

Parengtais pakeitimais buvo siekta iš esmės atsisakyti absoliutaus draudimo skleisti alkoholio reklamą televizijos programose.

Be to, LRTK atstovai teikė savo pasiūlymus dėl Nacionalinių transliuotojų informacinės sklaidos per sienas skatinimo programos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Seimo 2008 m.

gegužės 8 d. nutarimu Nr. X-1533 „Dėl Nacionalinių transliuotojų informacinės sklaidos per sienas skatinimo programos patvirtinimo“. Taip pat rengė pasiūlymus dėl Analoginės antžeminės televizijos išjungimo ir skaitmeninės televizijos skatinimo Lietuvoje programos, patvirtintos 2008 m. rugsėjo 24 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 969 „Dėl Analoginės antžeminės televizijos išjungimo ir skaitmeninės televizijos skatinimo Lietuvoje programos patvirtinimo“, ir dėl Nacionalinių transliuotojų informacinės sklaidos per sienas skatinimo programos įgyvendinimo priemonių 2008–2012 metų plano, patvirtinto 2008 m. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008 m. gruodžio 3 d. nutarimu Nr. 1291.

2. Vietiniai teisės aktai

LRTK per 2008 metus surengė 50 posėdžių, kurių metu iš viso priėmė 125 sprendimus. Sprendimų sąrašas pagal kategorijas pateikiamas 1 lentelėje.

1 lentelė. 2008 m. LRTK sprendimai pagal kategorijas

Eil. Nr.	LRTK sprendimo kategorijos pavadinimas	Skaičius
1.	Dėl konkursų paskelbimo	19
2.	Dėl konkursų rezultatų (vykdant konkursus)	13
3.	Dėl licencijų išdavimo (be konkurso)	9
4.	Dėl licencijų galiojimo panaikinimo	17
5.	Dėl licencijų sąlygų pakeitimo	26
6.	Dėl licencijų patikslinimo	2
7.	Dėl nuobaudų skyrimo (įspėjimai)	13
8.	Dėl akcijų (dalių, pajų) perleidimo	14
9.	Dėl užmokesčio už licenciją dydžio nustatymo	6
10.	Dėl licencijos galiojimo laikino sustabdymo	1
11.	Kiti sprendimai	5

Priimti sprendimai daugiausia buvo individualūs administraciniai aktai, tačiau buvo priimta ir norminio pobūdžio aktų. Vienas iš tokių - tai LRTK 2008 m. lapkričio 12 d. sprendimu Nr.110 pakeistas Užmokesčio už licenciją dydžio nustatymo tvarkos aprašas. Atlikus pakeitimus, buvo sumažinti maksimalūs užmokesčio už licencijas dydžiai, kai programų transliavimui ir retransliavimui naudojamos naujausios technologijos, bei vienareikšmiškai įtvirtinta nuostata, jog licencijų turėtojai vienos licencijos pagrindu gali tos pačios rūšies audiovizualines paslaugas teikti kelių skirtingų rūšių elektroninių ryšių tinklais. Šie lokalaus teisės akto pakeitimai sudaro sąlygas audiovizualinės rinkos dalyviams sparčiau diegti technologines naujoves, skatina juos siūlyti savo vartotojams naujas paslaugas patrauklesnėmis sąlygomis.

Be to, LRTK, glaudžiai bendradarbiaudama su Ryšių reguliavimo tarnyba ir įgyvendindama Radijo dažnių skyrimo radijo ir televizijos programoms transliuoti ir siųsti strategiją (toliau - Strategija) parengė ir patvirtino Radijo dažnių skyrimo radijo ir televizijos programoms transliuoti ir siųsti strateginio plano (toliau - Strateginis planas) pakeitimus. Strateginio plano pakeitimai buvo atlikti atsižvelgiant į nuolatinius pokyčius elektorinių ryšių valdymo sektoriuje didėjant naujų technologijų augimo tendencijoms. Taigi Strateginis planas buvo pakeistas dviejų institucijų - LRTK ir RRT - bendru norminiu aktu, t.y. 2008 m. liepos 2 d. RRT direktoriaus įsakymu ir LRTK sprendimu Nr. IV-601/68.

2008 m. LRTK priimti sprendimai buvo daugiausiai susiję su transliavimo ir retransliavimo veiklos licencijavimu.

Pažymėtina, kad pagal Visuomenės informavimo įstatymą transliavimo ir retransliavimo licencijos paprastai yra išduodamos konkurso būdu, nors įstatymas nustato ir keletą atvejų, kai licencija išduodama be konkurso. Taigi 2008 metais LRTK paskelbė iš viso 19 konkursų. Detali informacija apie konkursų paskelbimą, jo dalyvius ir nugalėtojus pateikiama 2 lentelėje.

2 lentelė. 2008 m. LRTK paskelbti konkursai

Eil. Nr.	Dažnis/kanalas	Licencijuojama teritorija	Konkurso vykdymo data	Konkurso dalyviai	Konkurso laimėtojas
1.	II TEO LT, AB tinklas, iki 3 TV programų retransliuoti	Lietuvos Respublika	2008-04-02	UAB „Nacionalinė skaitmeninė televizija“ (nuo 2008 m. gruodžio mėn. susijungė su TEO LT, AB)	UAB „Nacionalinė skaitmeninė televizija“ (nuo 2008 m. gruodžio mėn. susijungė su TEO LT, AB)
2.	I AB LRTC tinklas, 1 TV programai transliuoti	Lietuvos Respublika	2008-04-09	UAB „Balticum TV“ UAB „TELE-3“ UAB „Pūkas“	Nugalėtojas nenustatytas
3.	27 TV (laisvu nuo LTV1 transliavimo laiku)	Biržai	2008-05-14	VšĮ Kupiškio televizijos ir informacijos centras	VšĮ Kupiškio televizijos ir informacijos centras
4.	II TEO tinklas, 1 TV transliavimo licencijai gauti	Lietuvos Respublika	2008-06-11	UAB „Balticum TV“ UAB „Pūkas“ UAB „Apiterapijos centras“	Nugalėtojas nenustatytas
5.	II LRTC tinklas, 1 TV programai transliuoti	Lietuvos Respublika	2008-08-01	UAB „Pūkas“ UAB „TELE-3“	UAB „TELE-3“
6.	R6 kanalas, 1 TV programai transliuoti	Palanga	2008-07-30	UAB „Alveta“	Konkursas neįvyko UAB „Alveta“ atsiėmus paraišką
7.	II TEO LT, AB tinklas 1 TV transliav. licencijai gauti	Lietuvos Respublika	2008-08-01	UAB „Balticum TV“ UAB „Pūkas“	UAB „Balticum TV“
8.	53 skaitmeninis TV kanalas, programoms retransliuoti	Vilnius	2008-10-22	UAB „Balticum TV“ AB „Nacionalinė skaitmeninė televizija“ (nuo 2008 m. gruodžio mėn. susijungė su TEO LT, AB)	UAB „Balticum TV“
9.	R6 TV kanalas, 1 programai transliuoti	Palanga	2008-10-01	UAB „Alveta“	UAB „Alveta“
10.	92,2 MHz dažnis, radijo programai transliuoti	Alytus	2008-12-17	UAB „Laisvoji banga“ VšĮ „Marijos radijas“ UAB „M-1“ UAB „Ruskoje Radijo Baltija“ VšĮ „Garsų harmonija“	UAB „M-1“

11.	93,5 MHz dažnis, radijo programai transliuoti	Utena	2008-12-19	UAB „Laisvoji banga” UAB „Muzikos topai” VšĮ „Garsų harmonija”	Nugalėtojas nenustatytas
12.	106,8 MHz dažnis, radijo programai transliuoti	Visaginas	2009-01-28	UAB „Laisvoji banga” UAB „Ruskoje Radijo Baltija”	UAB „Laisvoji banga”
13.	93,2 MHz dažnis, radijo programai transliuoti	Pažagieniai	2009-02-04	UAB „Interbanga” UAB „TELE-3” radijas	UAB „Interbanga”
14.	94,1 MHz dažnis, radijo programai transliuoti	Telšiai	2009-02-11	UAB „Laisvoji banga” UAB „Besas” VšĮ „Garsų harmonija” UAB „INFO XXL” UAB „Žinių radijas”	UAB „Žinių radijas”
15.	98,9 MHz dažnis, radijo programai transliuoti	Ukmergė	2009-02-18	VšĮ „Garsų harmonija” UAB „Laisvoji banga”	UAB „Laisvoji banga”
16.	99,9 MHz dažnis, radijo programai transliuoti	Anykščiai	2009-02-20	VšĮ „Garsų harmonija” UAB „Laisvoji banga”	Nugalėtojas nenustatytas
17.	97,2 MHz dažnis, radijo programai transliuoti	Druskininkai	2009-02-18	UAB „Alytaus radijas” VšĮ „Garsų harmonija” UAB „Laisvoji banga”	UAB „Alytaus radijas”
18.	107,4 MHz dažnis, radijo programai transliuoti	Alytus	2009-02-20	VšĮ „Garsų harmonija” UAB „Laisvoji banga” VšĮ „Marijos radijas”	VšĮ „Marijos radijas”
19.	105,0 MHz dažnis, radijo programai transliuoti	Utena	2009-02-25	VšĮ „Garsų harmonija” UAB „Laisvoji banga” UAB „Muzikos topai”	UAB „Muzikos topai”

LRTK 2008 m. priėmė 9 sprendimus dėl licencijų išdavimo be konkurso. Detalią informaciją pateikiame 3 lentelėje.

3 Lentelė. 2008 m. be konkurso išduotos licencijos

Eil. Nr.	Licencijos rūšis	Įmonės pavadinimas	Licencijuojama teritorija
1.	Retransliavimo laidiniais plačiajuosčio ryšio tinklais	UAB „Transteleservis”	Visagino m. Vilniaus m. Salininkų mikr.
2.	Retransliavimo belaidžiais plačiajuosčio ryšio tinklais	UAB „Bitė Lietuva”	Lietuvos Respublika
3.	Retransliavimo belaidžiais plačiajuosčio ryšio tinklais	UAB „OMNITEL”	Lietuvos Respublika
4.	Transliavimo kabelinės televizijos tinklais	UAB „Radijo elektroninės sistemos”	Anykščių m.
5.	Retransliavimo laidiniais plačiajuosčio ryšio tinklais	UAB „Mikrovisatos TV”	Kauno m.
6.	Retransliavimo laidiniais plačiajuosčio ryšio tinklais	UAB „Miesto tinklas”	Vilniaus m.
7.	Retransliavimo laidiniais	UAB „Viginta”	Vilniaus m.

	plačiajuosčio ryšio tinklais		
8.	Retransliavimo kabelinės televizijos tinklais	UAB „Telelanas“	Klaipėdos m.
9.	Retransliavimo laidiniais plačiajuosčio ryšio tinklais	Kauno technologijos universitetas	LITNET tinklas Kaune

Detalesnė informacija apie kitose LRTK veiklos srityse priimtus sprendimus pateikiama kituose ataskaitos skyriuose.

III. AUDIOVIZUALINIO SEKTORIAUS TEISINIO REGLAMENTAVIMO

PROBLEMATIKA

2008 – metais, kaip ir ankstesniais metais, Lietuvoje vyko labai spartus technologinių naujovių diegimas elektroninių ryšių ir radijo, televizijos programų transliavimo ir retransliavimo srityse. Naujos technologijos įgalino atsirasti visiškai naujas „linijines“ ir „nelinijines“ audiovizualines paslaugas: skaitmeninė antžeminė televizija (DVB-T), skaitmeninė kabelinė televizija (DVB-C), televizijos programų transliavimas ir retransliavimas plačiajuosčio ryšio tinklais (IPTV), video pagal poreikį (VoD), mobilioji televizija ir kt., o dėl įvykusios technologinės konvergencijos paslaugų teikėjai, anksčiau elektroninių ryšių tinklais teikę tik pavienes kurias nors vienos rūšies (elektroninių ryšių arba audiovizualines) paslaugas, tuo pačiu elektroninių ryšių tinklu pradėjo vartotojams siūlyti išstisus skirtingų rūšių paslaugų kompleksus, kuriuos vartotojas ne retai gali priimti tuo pačiu įrenginiu – mobiliuoju telefonu, asmeniniu kompiuteriu, skaitmeninės televizijos imtuvu ir pan.

Praktikoje tai pasireiškia taip, jog kabelinės televizijos operatoriai tuo pačiu kabelinės televizijos tinklu savo abonementams ne tik retransliuoja analogines ir skaitmenines televizijos ir radijo programas, bet ir teikia interneto, balso telefonijos paslaugas, o, pavyzdžiui, fiksuoto telefoninio ryšio ir duomenų perdavimo paslaugų teikėjas be šių jau tradicinių paslaugų savo klientams siūlo interneto protokolu retransliuojamų televizijos programų (IPTV) paketus ir video pagal poreikį (VoD) paslaugas (pvz., TEO LT, AB).

Suprantama, reikia tik džiaugtis, kad Lietuvos gyventojai turi ne prastesnes, o neretai net ir didesnes galimybes naudotis naujausių elektroninių ryšių technologijų teikiamais privalumais, nei kai kurių turtingesnių Europos valstybių gyventojai. Tačiau Lietuvoje, kaip tai dažnai būna net ir tose pačiose turtingesnėse valstybėse, teisinis visuomeninių santykių reguliavimas ne visuomet suspėja koja kojon su sparčiai bėgančiu technologiniu progresu. Pavyzdžiui, kai vienas ir tas pats paslaugų teikėjas tam pačiam vartotojui teikia ir elektroninių ryšių, ir audiovizualines paslaugas, net ir reguliuojančioms institucijoms ne visuomet būna aišku, kur pasibaigia vienas, o kur prasideda kitas sektorius, o ką jau kalbėti apie eilinį vartotoją, kuris neranda, kas galėtų apginti jo galimai pažeistas teises ir interesus.

Vienas iš tokių simptomatinių pavyzdžių galėtų būti situacija, kai IPTV vartotojas nėra patenkintas televizijos programų priėmimo kokybe. LRTK, kuri yra audiovizualinio turinio reguliuotoja, pagal Visuomenės informavimo įstatymą yra atsakinga už tinkamą retransliuojamų programų parinkimą ir platinimą, galiausiai - tinkamą šių programų turinį, tačiau programų siuntimo techniniai standartai ir parametrai išeina už LRTK kompetencijos ribų. Tačiau ir Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnyba, kuri nustato elektroninių ryšių tinklų ir programų siuntimo techninius parametrus ir vykdo jų priežiūrą, taip pat neskuba ginti tokių vartotojų, teigdama, jog IPTV yra audiovizualinė paslauga, kurios ji nereguliuoja. Suprantama, paslaugų teikėjai, žinodami apie tokį „liberalų“ RRT požiūrį į naujausių technologijų panaudojimą audiovizualiniame sektoriuje, nevengia tuo pasinaudoti ir neretai taip diskredituoja pačias paslaugas.

Kalbant apie audiovizualinio sektoriaus reguliavimo problemas, būtina paminėti ir egzistuojančias teises spragas, dėl kurių dalis Lietuvoje teikiamų audiovizualinių paslaugų kol kas išvis nėra reguliuojamos. Prie tokių paslaugų priskirtinos video pagal poreikį (VoD)

paslaugos ir VIASAT teikiamos palydovinės televizijos paslaugos. Video pagal poreikį (VoD) paslaugos yra vadinamosios „nelineinės“ (užsakomosios) audiovizualinės paslaugos, kurios pagal Visuomenės informavimo įstatymą kaip ir daugelyje kitų Europos šalių nelaikomos transliavimu ir nėra licencijuojamos. Kadangi pagal Visuomenės informavimo įstatymo nuostatas LRTK yra Lietuvos Respublikos jurisdikcijai priklausančių transliuotojų ir retransliuotojų veiklą reguliuojanti institucija, o video pagal poreikį (VoD) paslaugos pagal esamą teisinį reguliavimą nėra laikomos transliavimu ar retransliavimu, todėl šios paslaugos Lietuvoje faktiškai nėra reguliuojamos iš viso.

VIASAT problema yra kiek kitokio pobūdžio. Švedų kompanija VIASAT iš Anglijos ir Anglijoje gautų licencijų pagrindu (Anglijoje įstatymai, reglamentuojantys transliavimo veiklą, yra žymiai liberalesni nei pačioje Švedijoje) per dirbtinius Žemės palydovus platina televizijos programų paketus į kitas valstybes, tarp jų ir į Lietuvą. Savo veiklą VIASAT grindžia ES teisės aktais, ginančiais laisvą televizijos programų platinimą tarp ES narių, ir tokia jos veikla yra visiškai teisėta.

Kadangi VIASAT Lietuvoje nieko netransliuoja, o tik teisėtai platina dekodavimo priemonės, leidžiančias vartotojams išskoduoti iš Anglijos, kitos ES narės, per dirbtinį Žemės palydovą transliuojamas ir retransliuojamas televizijos programas, ji nelaikytina Lietuvos Respublikos jurisdikcijai priklausančiu transliuotoju ar retransliuotoju ir jos veikla Lietuvoje, kaip ir anksčiau paminėtu atveju, specialiai nėra reguliuojama. Suprantama, VIASAT Lietuvoje platinamas turinys turi atitikti Lietuvos įstatymų reikalavimus ir LRTK anksčiau jau yra tekę riboti kai kurių VIASAT platinamų programų retransliavimą Lietuvoje dėl jų neatitikimo Nepilnamečių apsaugos nuo neigiamo viešosios informacijos poveikio įstatymo reikalavimams, tačiau pačių paslaugų vartotojų galimybės apginti jų pažeistas teises, ypač ne teismo tvarka, dėl anksčiau jau paminėtų priežasčių kol kas yra ribotos.

Dar viena paminėtina 2008 metais ypatingai išryškėjusi audiovizualinio sektoriaus reguliavimo problema – tai vadinamoji „privalomųjų programų“ (must carry) problema. Pagal šiuo metu galiojančias Visuomenės informavimo įstatymo nuostatas televizijos programų retransliuotojai, nepriklausomai nuo programų retransliavimui naudojamų technologijų, privalo retransliuoti vieną LRT televizijos programą ir visas nekodotas Lietuvos nacionalinio masto transliuotojų antžeminės televizijos programas, jeigu Transliavimo ir retransliavimo veiklos licencijavimo taisyklėse nustatytais atvejais ir tvarka LRTK nenustato kitų privalomai retransliuojamų programų arba neatleidžia nuo privalomųjų programų retransliavimo. Už privalomai retransliuojamas programas retransliuotojai transliuotojams nemoka.

Ši sistema anksčiau buvo priimtina tiek transliuotojams, tiek retransliuotojams, todėl ir buvo įtvirtinta įstatyme bendru suinteresuotų šalių sutikimu. Tačiau transliuotojams pradėjus skaitmeninės antžeminės televizijos tinklais transliuoti po kelias nacionalinio masto programas, t.y. ženkliai išaugus „privalomųjų programų“ skaičiui, retransliuotojams programų retransliavimui pradėjus naudoti naujas technologijas, o žiūrovams pagaliau pripratus ir pradėjus vertinti vietines programas, tokia privalomo programų retransliavimo sistema pasidarė nepriimtina tiek transliuotojams, tiek retransliuotojams.

Retransliuotojai mano, jog „privalomųjų programų“ pasidarė per daug, jie sutinka retransliuoti pagrindines, didžiausią auditoriją turinčias programas, tačiau norėtų, kad už kitų, mažiau populiarių „privalomųjų programų“ retransliavimą transliuotojai jiems sumokėtų. Savo ruožtu transliuotojai mano, jog jų programos yra labai vertingos ir vartotojai nesinaudos retransliuotojų paslaugomis, jeigu šie neturės tų programų, todėl retransliuotojai turėtų sumokėti transliuotojams bent už vertingiausių, brangiausiai transliuotojams kainuojančių programų retransliavimą.

Kitu šios problemos aspektu 2008 m. tapo programų retransliavimui naudojamos naujosios technologijos. Transliuotojai, įsigydami pirktinę produkciją (filmus, serialus, sporto transliacijas ir kt.), įprastai išperka teises transliuoti šiuos kūrinius antžeminės televizijos ir kabelinės televizijos tinklais, tuo tarpu teisės juos transliuoti per IPTV ar mobiliuosius telefonus

kainuoja ženkliai brangiau, o kai kuriais atvejais net neparduodamos. Šias technologijas naudojantys retransliuotojai teigia, jog programas retransliuoti juos įpareigoja įstatymas, kuriame taip pat yra nurodyta, jog jie už tai transliuotojams neturi mokėti, todėl, jų manymu, būtent transliuotojai privalo pasirūpinti visomis papildomomis transliavimo teisėmis ir, jeigu reikia, patirti visas papildomas išlaidas. Suprantama, transliuotojams tokia naująsias technologijas naudojančių retransliuotojų logika neatrodo priimtina.

Reikia pažymėti, jog Lietuvoje įtvirtintas „privalomųjų programų“ reguliavimas, kaip ir 2008 metais išryškėjusios su juo susijusios problemos, nėra unikalūs. Europoje yra žinomi trys pagrindiniai „privalomųjų programų“ retransliavimo reguliavimo principai:

- 1) kai transliuotojai moka atlygį retransliuotojams už jų programų retransliavimą (platinimą didesnei auditorijai);
- 2) kai retransliuotojai moka atlygį transliuotojams už tai, kad savo mokamuose programų paketuose naudoja jų programas;
- 3) kai „privalomosios programos“ retransliuojamos neatlygintinai.

Trečiuoju iš paminėtų atveju, kuris galioja ir Lietuvoje, bendru suinteresuotų šalių sutarimu laikoma, jog „privalomosios programos“ vertė lygi retransliuotojo patiriamoms retransliavimo sąnaudoms. Pagal nusistovėjusią praktiką daugumoje šalių privalomas retransliavimas pirmiausia taikomas visuomeninio transliuotojo programų atžvilgiu, o kai kuriose valstybėse, kaip ir Lietuvoje, privalomos retransliuoti yra ir kai kurios komercinių transliuotojų programos.

Įvertinusi pastaruoju metu Lietuvoje susiklosčiusią situaciją dėl „privalomųjų programų“ retransliavimo ir atsižvelgdama į tai, jog privalomas televizijos programų retransliavimas yra vienas iš valstybės audiovizualinės politikos, nukreiptos pirmiausiai į socialinių visuomenės poreikių tenkinimą, įgyvendinimo įrankių, LRTK 2008 m. pabaigoje pradėjo konsultacijas su rinkos dalyviais dėl galimų teisės aktų pakeitimų ir kitų įmanomų problemos sprendimų būdų, tačiau jau dabar yra aišku, kad visiems priimtina šios problemos sprendimo būdą gali būti ne taip ir paprasta rasti.

Ieškodama atsakymų į naujausius audiovizualinio sektoriaus iššūkius, LRTK ir 2008 m. ieškojo būdų, skatinančių naujų technologijų diegimą. Tuo tikslu buvo rengiami ir priimami teisės aktai, kuriuos apžvelgėme II ataskaitos skyriuje.

IV. RADIJAS LIETUVOJE 2008 METAIS

Lietuvoje 2008 m. veikė 48 radijo transliuotojai, kurie iš viso transliuoja 55 radijo programas. Daugiausia programų – 49 – transliuojamos visiems įprastu analoginiu antžeminiu būdu, 4 iš jų transliuojamos ir skaitmeniniu būdu - „Laisvoji banga“, „Radiocentras“, „Ruskoje Radio Baltija“ ir „ZIP FM“ (13 A skaitmeniniu kanalu Vilniuje), 2 programos - „LR1“ ir „Klasika“ – transliuojamos ir palydovu. Radijo programos „Hansa“ ir „Melodija“ yra transliuojamos kabelinio radijo tinklais.

Lietuvoje visi radijo transliuotojai, išskyrus LRT, yra privataus verslo subjektai. Jie savo programas kuria ir transliuoja panaudodami lėšas, gautas iš reklamos transliavimo ir kitų teisėtų lėšų šaltinių.

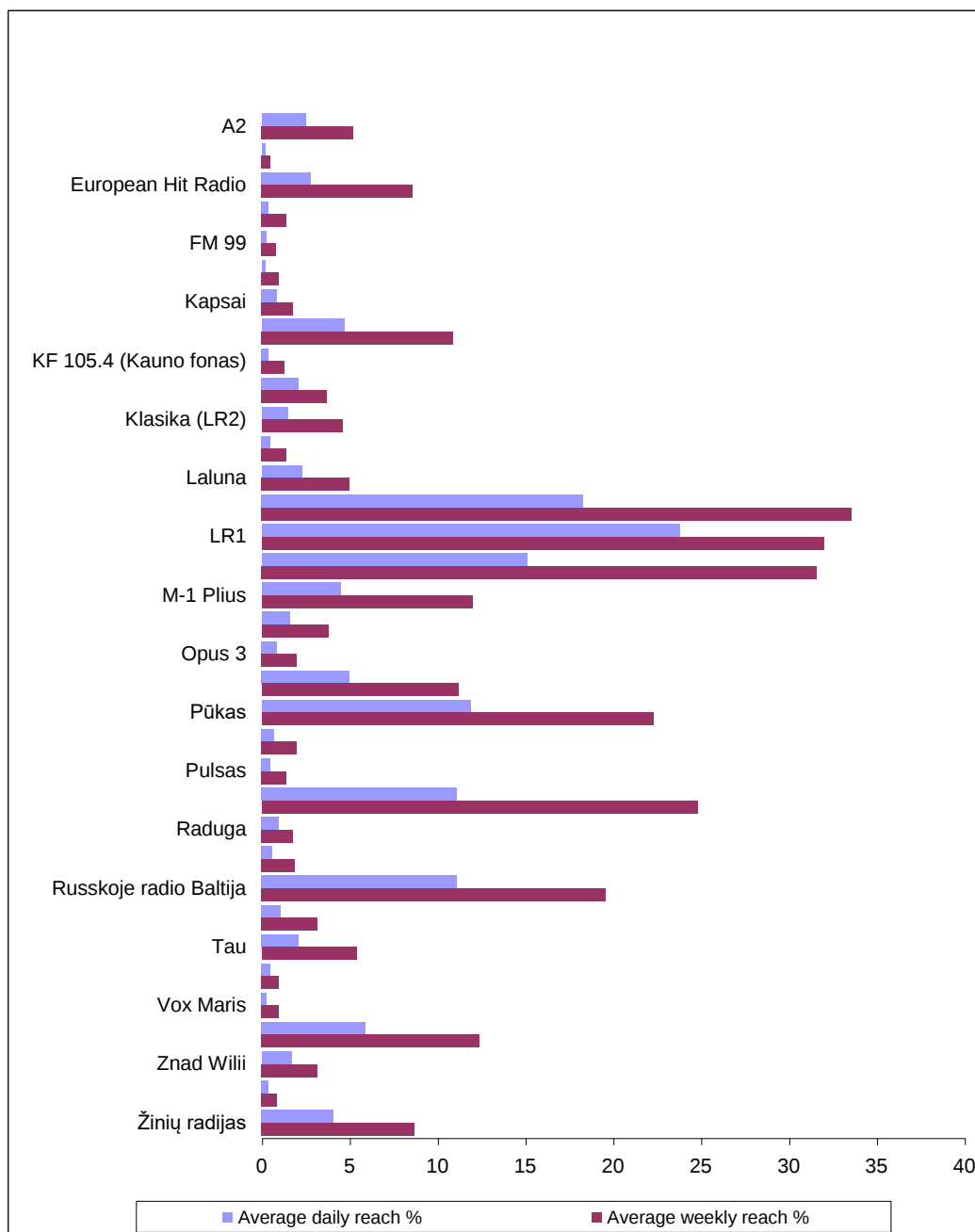
Pagal transliuojamų radijo programų aprėptį 2008 m. buvo 8 nacionaliniai radijo transliuotojai (transliuojama programa yra priimama teritorijoje, kurioje gyvena daugiau negu 60 proc. Lietuvos gyventojų), 2 regioniniai radijo transliuotojai (transliuojama programa yra priimama teritorijoje, kurioje gyvena mažiau negu 60 proc. Lietuvos gyventojų) ir 38 vietiniai radijo transliuotojai (programa transliuojama per vieną radijo stotį).

2008 m. LRTK paskelbė net 10 konkursų radijo programoms transliuoti. Ataskaitiniais metais buvo nustatytas tik vieno konkurso laimėtojas, kadangi kiti konkurso laimėtojai pagal konkurso sąlygas turėjo būti nustatomi 2009 m. pradžioje (žr. II skyriaus 2 lentelės 12-19 p.).

Pastebėta, kad nauji dalyviai į radijo rinką praktiškai neateina, paskelbtuose konkursuose dalyvauja jau patirtį turintys ir savo transliuojamų radijo programų transliavimo tinklą norintys išplėsti radijo transliuotojai.

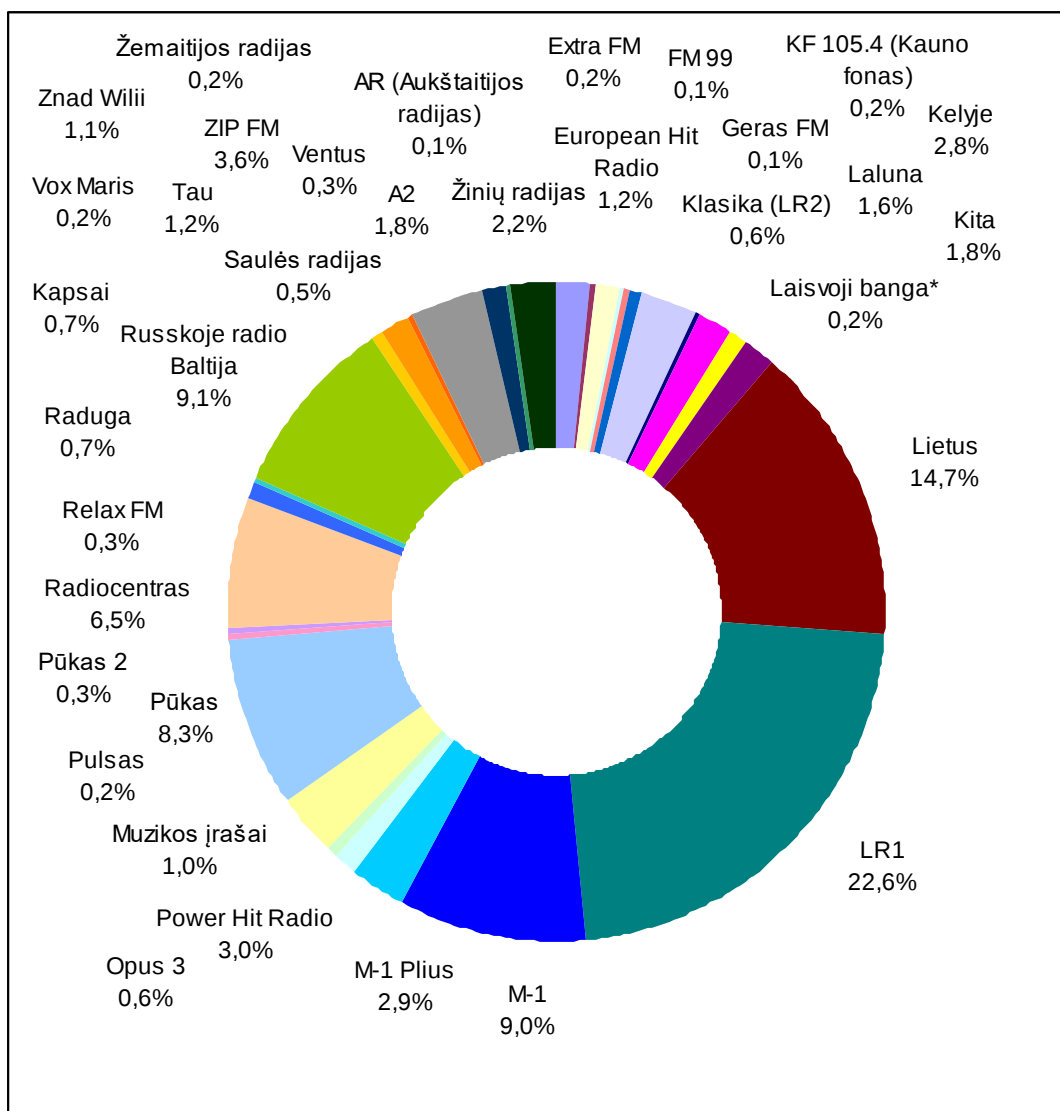
Pagal tyrimų bendrovės UAB „TNS Gallup“ atliktus 2008 m. radijo programų dienos ir savaitės pasiekiamumo (žr. 1 grafiką) bei vidutinės radijo auditorijos pasiskirstymo (žr. 2 grafiką) tyrimus aiškiai matyti radijo rinkos lyderiai.

1 grafikas. 2008 m. Radijo programų dienos ir savaitės pasiekiamumas procentais¹

¹ Šaltinis: UAB „TNS Gallup“

2 grafikas. Vidutinė radijo auditorijos struktūra Lietuvoje 2008 m.²

Analizuojant transliuojamas radijo programas pagal programų pobūdį (formatą) pastebėta, kad vyrauja muzikinio informacinio pobūdžio radijo programos. Didžiausia transliuojamų radijo programų įvairovė klausytojams yra užtikrinama didžiuosiuose Lietuvos miestuose.

Vilniuje 2008 m. buvo transliuojamos 28 originalios radijo programos ir 2 radijo programos – „BBC” ir „Ruskoje Radio Baltija”- retransliuojamos (žr. 4 lentelę).

4 lentelė. Radijo programos Vilniuje

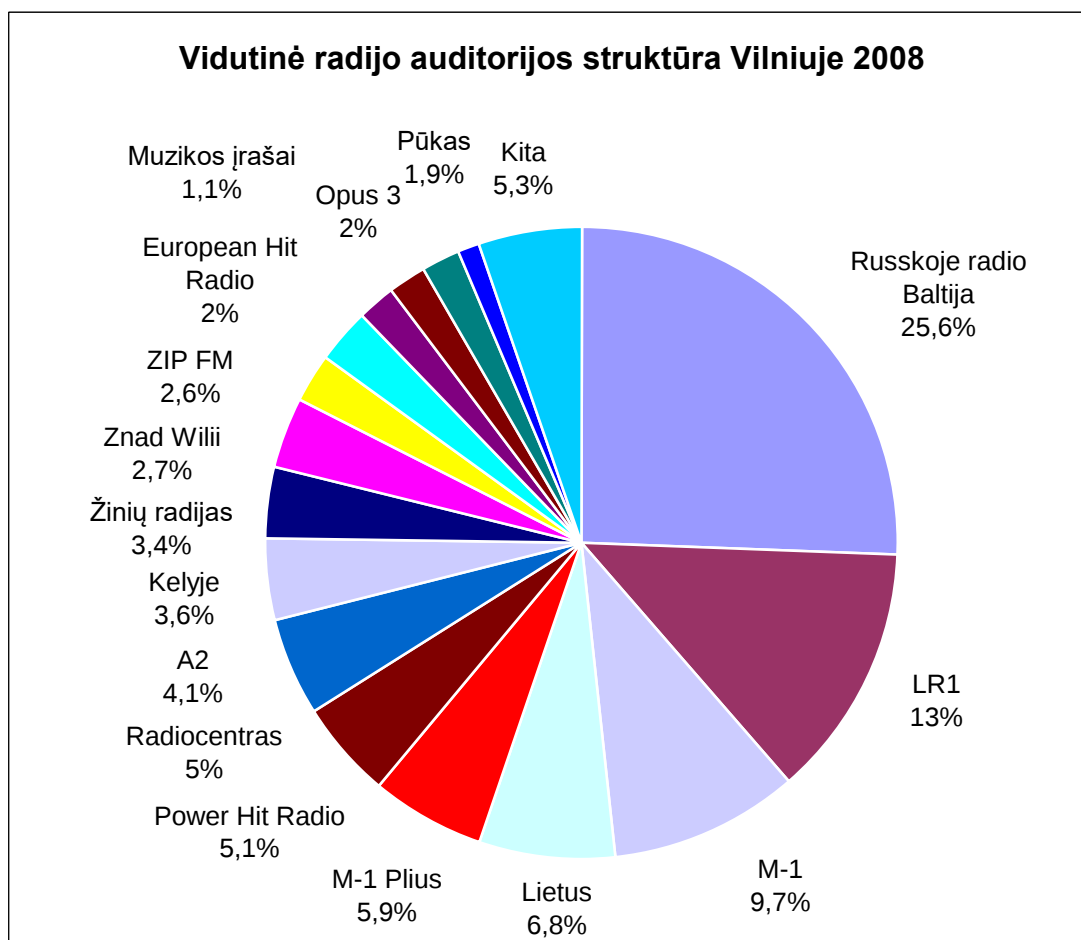
Eil. Nr.	Transliuotojas	Programos pavadinimas	Dažnis
1.	VšĮ „Baltijos bangų radijas”	„Baltijos bangų radijas”	0,612 MHz
2.	UAB „Pūkas”	„Pūkas”	67,25 MHz
3.	VšĮ „Marijos radijas”	„Marijos radijas”	93,1 MHz
4.	Vilniaus Universitetas	Vilniaus Universiteto radijas „Start FM”	94,2 MHz

² Šaltinis: UAB „TNS Gallup”

5.	VšĮ „Užupio vaizdelis”	„Užupio radijas”	94,9MHz
6.	UAB „TELE-3” radijas	„Power Hit Radio”	95,9 MHz
7.	V.Ivanausko IF „Vydas”	„A 2”	96,4 MHz
8.	UAB „Focus media”	„Vox Maris”	96,8 MHz
9.	UAB „Žinių radijas”	„Žinių radijas”	97,3 MHz
10.	VšĮ Lietuvos nacionalinis radijas ir televizija	„Opus 3” (LR3)	98,3 MHz
11.	Vilniaus Baltupių vidurinė mokykla	„Baltupių radijas”	98,8 MHz
12.	UAB „Proarsa”,	„JAZZ FM”	99,3 MHz
13.	UAB “Radiola”	„Europos Hitų Radijas”	99,7 MHz
14.	UAB „Muzikos topai”	„ZIP FM”	100,1 MHz
15.	UAB „Interbanga”	„Extra FM”	100,5 MHz
16.	UAB „Pūkas”	„Pūkas – 2”	100,9 MHz
17.	UAB „Radiocentras”	„Radiocentras”	101,5 MHz
18.	UAB „Geruda”	„Geras FM”	101,9 MHz
19.	VšĮ Lietuvos nacionalinis radijas ir televizija	„LR 1”	102,6 MHz
20.	UAB radijo stotis „Ultra vires”	„Lietus”	103,1 MHz
21.	UAB „Znad Wilii radijo stotis”	„Znad Willi	103,8 MHz
22.	VšĮ Lietuvos nacionalinis radijas ir televizija	„BBC” (retransliuojama programa)	95,5 MHz
23.	VšĮ „Kvartolė”	„Relax FM”	104,3 MHz
24.	UAB „Laisvoji banga”	„Laisvoji banga”	104,7 MHz
25.	VšĮ Lietuvos nacionalinis radijas ir televizija	„Klasika” (LR2)	105,1 MHz
26.	UAB „Radiocentras”	„Ruskoje Radio Baltija” (retransliuojama programa)	105,6 MHz
27.	UAB „M-1”	„M-1” plus	106,2 MHz
28.	UAB „M-1”	„M-1”	106,8 MHz
29.	UAB „Pūkas”	„Pūkas”	107,3 MHz
30.	UAB „Radijas kelyje”	„Kelyje”	107,7 MHz

Pagal tyrimų bendrovės UAB „TNS Gallup” atliktą vidutinės radijo auditorijos struktūrą 2008 m. Vilniaus mieste pirmąją poziciją užėmė UAB „Radiocentras” retransliuojama radijo programa „Ruskoje Radio Baltija” – 25,6 proc., antrą – „LR1” radijo programa – 13 proc., trečią – radijo programa „M-1” – 9,7 proc. (detaliau žr. 3 grafiką).

3 grafikas. Vidutinė radijo auditorijos struktūra Vilniuje 2008 m.³

2008 m. Kaune buvo transliuojamos 28 radijo programos (žr. 5 lentelę) ir čia skirtingai nuo Vilniaus pagal vidutinę radijo auditorijos struktūrą pirmavo „LR1” radijo programa – 19,9 proc., antrąją vietą dalijosi radijo programos „Lietus” ir „Pūkas” – po 9,5 proc., trečioji pozicija teko radijo programai „Kelyje” – 9,3 proc. (žr. 4 grafiką).

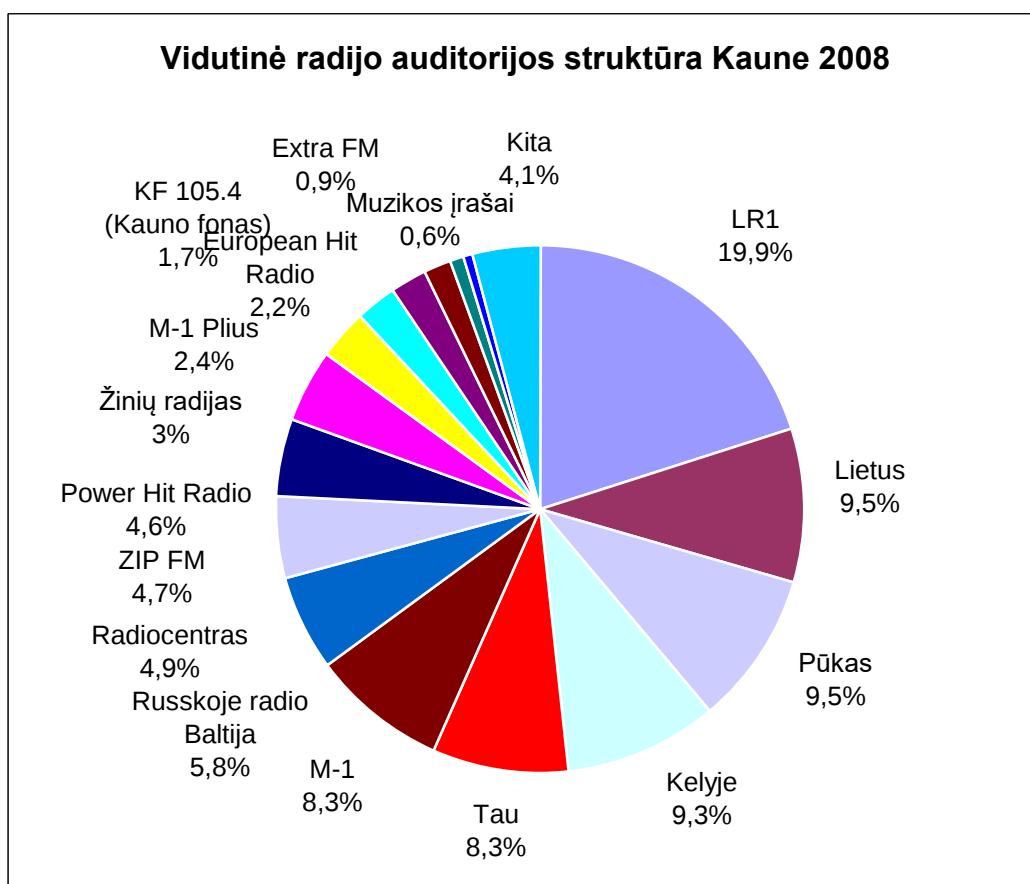
5 lentelė. Radijo programos Kaune

Eil. Nr.	Transliuotojas	Programos pavadinimas	Dažnis
1.	UAB „Tarptautinis Baltijos bangų radijas”	„Tarptautinis Baltijos Bangų Radijas”	1,386 MHz
2.	S.Žilionio personalinė radijo ir televizijos konsultacinė agentūra	„Ratekona”	9,710 MHz
3.	UAB „Pūkas”	„Pūkas”	70,22 MHz
4.	UAB „Geruda”	„Geras FM”	92,0 MHz
5.	UAB „Pūkas”	„Pūkas – 2”	92,4 MHz
6.	Kauno technologijos universitetas	„Gaudeamus”	93,6 MHz
7.	Kauno silpnaregių internatinė mokykla	„Tavo balsas”	94,4 MHz
8.	VšĮ „Marijos radijas”	„Marijos radijas”	95,7 MHz
9.	VšĮ Lietuvos nacionalinis radijas ir televizija	„Klasika”	96,2 MHz
10.	UAB „Interbanga”	„Extra FM”	97,1 MHz
11.	UAB „M-1”	„M-1 plus”	97,6 MHz

³ Šaltinis: UAB „TNS Gallup”

12.	VšĮ Lietuvos nacionalinis radijas ir televizija	„Opus 3 (LR3)“	98,0 MHz
13.	VšĮ „Kvartolė“	„RELAX FM“	98,5 MHz
14.	VšĮ „Kauno jaunimo ir laisvalaikio centras“	„Studio 7“	99,2 MHz
15.	UAB „Rimtas radijas“	„Russkoje Radio Baltija“	100,4 MHz
16.	VšĮ Lietuvos nacionalinis radijas ir televizija	„LR 1“	102,1 MHz
17.	UAB „TELE–3“ radijas	„Power Hit Radio“	102,5 MHz
18.	UAB „Artvydas“	„Tau“	102,9 MHz
19.	UAB radijo stotis „Ultra vires“,	„Lietus“	103,5 MHz
20.	UAB „Muzikos topai“,	„ZIP FM“	104,1 MHz
21.	UAB „Laisvoji banga“	„Laisvoji banga“	104,5 MHz
22.	UAB „Žinių radijas“	„Žinių radijas“	104,9 MHz
23.	UAB „Kauno fonas“	„Kauno fonas“	105,4 MHz
24.	UAB „Radijas kelyje“	„Kelyje“	105,9 MHz
25.	UAB „M-1“	„M-1“	106,6 MHz
26.	UAB „Radiocentras“	„Radiocentras“	107,1 MHz
27.	UAB „Pūkas“	„Pūkas“	107,6 MHz

4 grafikas. Vidutinė radijo auditorijos struktūra Kaune 2008 m.⁴

Klaipėdoje 2008 m. buvo transliuojamos 23 radijo programos (žr. 6 lentelę), Šiauliuose – 18 radijo programų (žr. 7 lentelę) ir Panevėžyje – 15 radijo programų (žr. 8 lentelę).

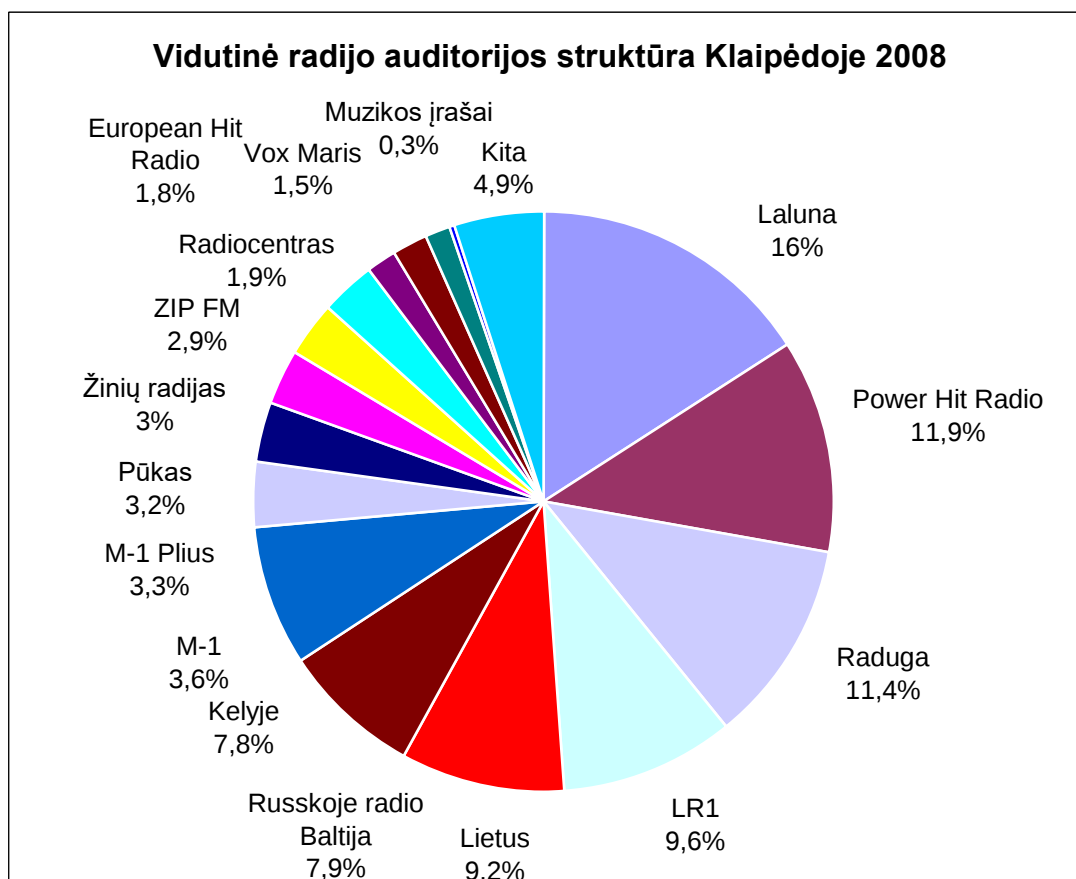
⁴ Šaltinis: UAB „TNS Gallup“

Palyginus vidutinę radijo auditorijos struktūrą matyti, kad kiekviename mieste vis kitos radijo stotys patenka į pirmąjį trejetuką. Klaipėdoje didžiausią vidutinės radijo auditorijos dalį užima radijo programa „Laluna” – 16 proc. (žr. 5 grafiką), Šiauliuose – „M-1” - 15,4 proc. (žr. 6 grafiką), Panevėžyje – „Lietus” – 25,1 proc. (žr. 7 grafiką).

6 lentelė. Radijo programos Klaipėdoje

Eil. Nr.	Transliuotojas	Programos pavadinimas	Dažnis
1.	UAB „Pūkas”	„Pūkas – 2”	90,1 MHz
2.	UAB „Rimtas radijas”	„Russkoje Radio Baltija”	90,6 MHz
3.	UAB „Eglės leidykla”	„Radijas 9	91,4 MHz
4.	VšĮ Lietuvos nacionalinis radijas ir televizija	„Opus 3” (LR3)	91,9 MHz
5.	UAB „Muzikos topai”	„ZIP FM”	92,5 MHz
6.	VšĮ „Garsų harmonija”	„Radijo stotis „FM Palanga”	93,3 MHz
7.	VšĮ „Kvartolė”	„RELAX FM”	93,7 MHz
8.	UAB „Radijo stotis Laluna”	„Laluna”	94,9 MHz
9.	UAB „TELE–3” radijas	„Power Hit Radio”	96,7 MHz
10.	UAB „M-1”	„M-1 plus”	98,3 MHz
11.	VšĮ „Klaipėdos kultūros ir turizmo projektai”	„VOX MARIS”	99,0 MHz
12.	UAB „Radijas kelyje”	„Kelyje”	99,8 MHz
13.	UAB „Interbanga”	„Extra FM”	100,2 MHz
14.	UAB „Lanula”	„Raduga”	100,8 MHz
15.	UAB „Radiocentras”	„Radiocentras”	101,5 MHz
16.	UAB „Žinių radijas”	„Žinių radijas”	102,2 MHz
17.	VšĮ Lietuvos nacionalinis radijas ir televizija	„LR 1”	102,8 MHz
18.	UAB radijo stotis „Ultra vires”	„Lietus”	103,7 MHz
19.	UAB „Laisvoji banga”	„Laisvoji banga”	104,1 MHz
20.	VšĮ Lietuvos nacionalinis radijas ir televizija	„Klasika” (LR2)	105,3 MHz
21.	VšĮ „Marijos radijas”	„Marijos radijas”	106,0 MHz
22.	UAB „M-1”	„M-1”	106,5 MHz
23.	UAB „Pūkas”	„Pūkas”	107,8 MHz

5 grafikas. Vidutinė radijo auditorijos struktūra Klaipėdoje 2008 m.⁵

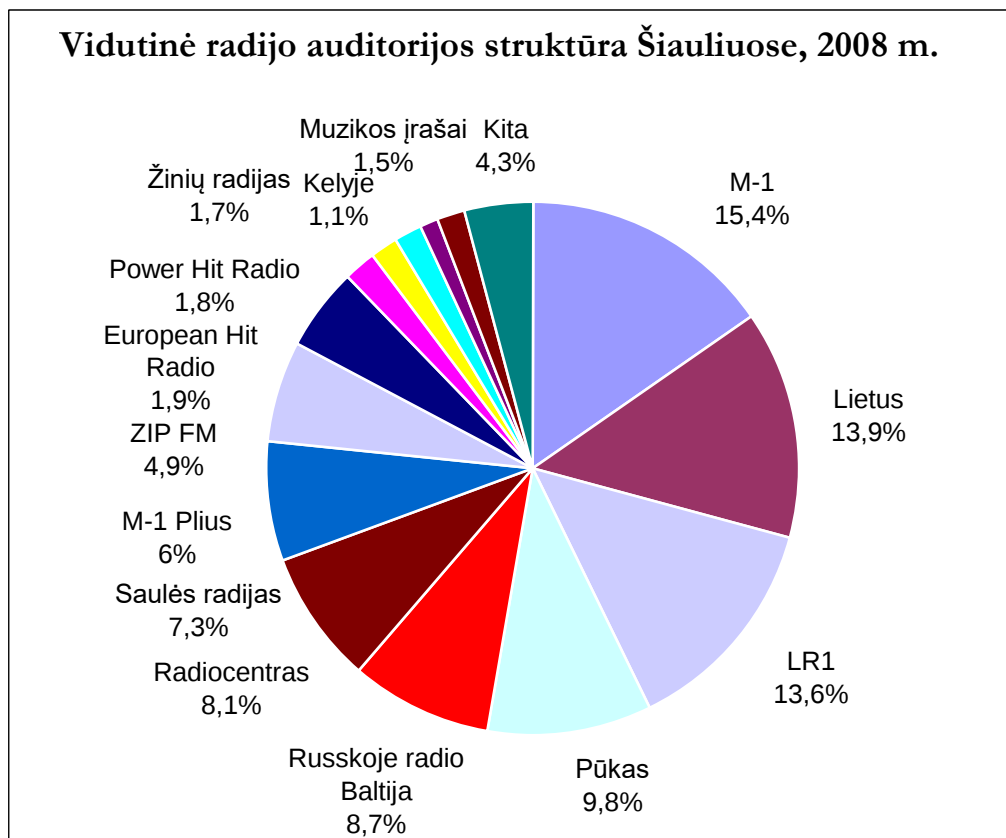

7 lentelė. Radijo programos Šiauliuose

Eil. Nr.	Transliuotojas	Programos pavadinimas	Dažnis
1.	UAB „Muzikos topai“	„ZIP FM“	88,2 MHz
2.	Šiaulių Didždvario gimnazija	„Radijo klubas“	89,7 MHz
3.	LRT	„Opus 3“ (LR3)	90,5 MHz
4.	VšĮ „Marijos radijas“	„Marijos radijas“	91,8 MHz
5.	VšĮ „Kvartolė“	„Relax FM“	92,2 MHz
6.	UAB „Pūkas“	„Pūkas“	95,7 MHz
7.	UAB „Žinių radijas“	„Žinių radijas“	97,0 MHz
8.	UAB „Pūkas“	„Pūkas – 2“	97,4 MHz
9.	UAB „Antroji reklamos atelje“	„Antroji radijo stotis“	97,8 MHz
10.	UAB „M-1“	„M-1 plus“	100,5 MHz
11.	LRT	„LR 1“	100,9 MHz
12.	UAB „Radiocentras“	„Radiocentras“	101,7 MHz
13.	UAB „Saulės radijas“	„Saulės radijas“	102,5 MHz
14.	LRT	„Klasika“ (LR2)	103,4 MHz
15.	UAB radijo stotis „Ultra vires“	„Lietus“	103,9 MHz
16.	UAB „Laisvoji banga“	„Laisvoji banga“	104,3 MHz
17.	UAB „Rimtas radijas“	„Ruskoje Radio Baltija“	105,8 MHz
18.	UAB „M-1“	„M-1“	106,3 MHz

⁵ Šaltinis: UAB „TNS Gallup“

6 grafikas. Vidutinė radijo auditorijos struktūra Šiauliuose 2008 m.⁶

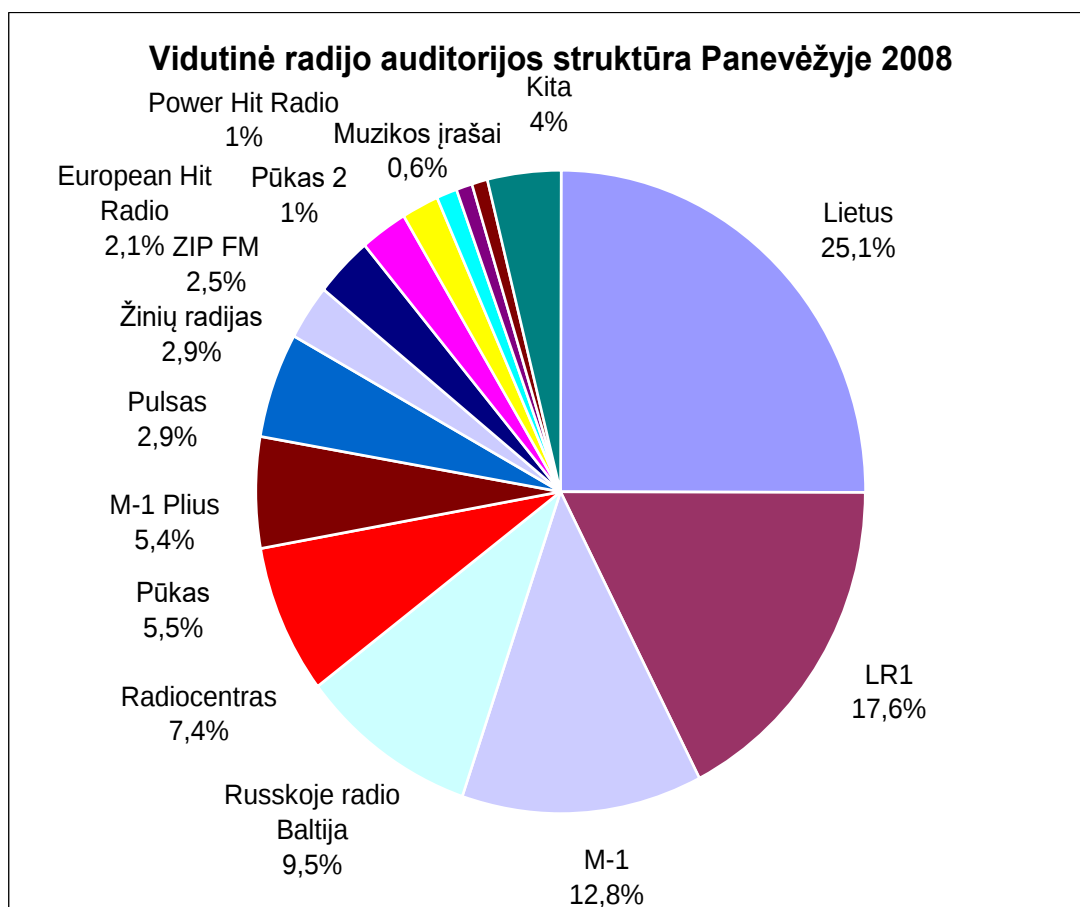

8 lentelė. Radijo programos Panevėžyje

Eil. Nr.	Transliuotojas	Programos pavadinimas	Dažnis
1.	VšĮ Lietuvos nacionalinis radijas ir televizija	„Opus 3“(LR3)	93,7 MHz
2.	VšĮ „Kvartolė“	„RELAX FM“	94,3 MHz
3.	UAB „Radijo pulsas“	„Pulsas“	96,6 MHz
4.	UAB „Muzikos topai“	„ZIP FM“	99,1 MHz
5.	UAB „M-1“	„M-1 plus“	100,2 MHz
6.	UAB „Radiocentras“	„Radiocentras“	101,4 MHz
7.	UAB „Pūkas“	„Pūkas“	102,3 MHz
8.	UAB radijo stotis „Ultra vires“	„Lietus“	103,0 MHz
9.	UAB „Rimtas radijas“	„Ruskoje Radio Baltija“	103,7 MHz
10.	UAB „Laisvoji banga“	„Laisvoji banga“	104,8 MHz
11.	VšĮ Lietuvos nacionalinis radijas ir televizija	„Klasika“ (LR2)	105,3 MHz
12.	UAB „M-1“	„M-1“	106,0 MHz
13.	UAB „Aukštaitijos radijas“	„Aukštaitijos radijas“	106,9 MHz
14.	VšĮ Lietuvos nacionalinis radijas ir televizija	„LR 1“	107,5 MHz
15.	UAB „Žinių radijas“	„Žinių radijas“	107,9 MHz

⁶ Šaltinis: UAB „TNS Gallup“

7 grafikas. Vidutinė radijo auditorijos struktūra Panevėžyje 2008 m.⁷

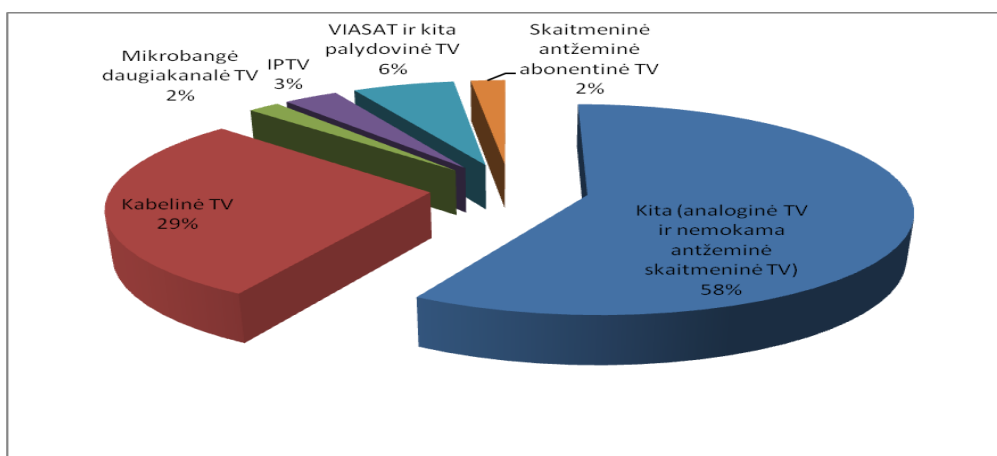

V. TELEVIZIJA LIETUVOJE 2008 METAIS

Televizijos paslaugos Lietuvoje teikiamos visų rūšių elektroninių ryšių tinklais – per antžemines televizijos stotis, kabelinės televizijos tinklais, mikrobangų daugiakanalės televizijos tinklais (MDTV), laidiniais ir bevieliais plačiajuosčio ryšio tinklais (IPTV) ir per dirbtinius Žemės palydovus. LRTK duomenimis, Lietuvoje buvo 1 300 000 namų ūkių, turinčių televizorius; 372 249 namų ūkiai turėjo kabelinę televiziją, 24 372 namų ūkių naudojo mikrobangų daugiakanalės televizijos (MDTV) paslaugomis. Taigi iš pateikto 8 grafiko matyti, kad 2008 m. pagal televizijos signalo priėmimo technologijos būdą Lietuvoje vis dar pirmoje vietoje yra analoginė ir nemokama skaitmeninė antžeminė televizija – 58 proc.

⁷ Šaltinis: UAB „TNS Gallup“

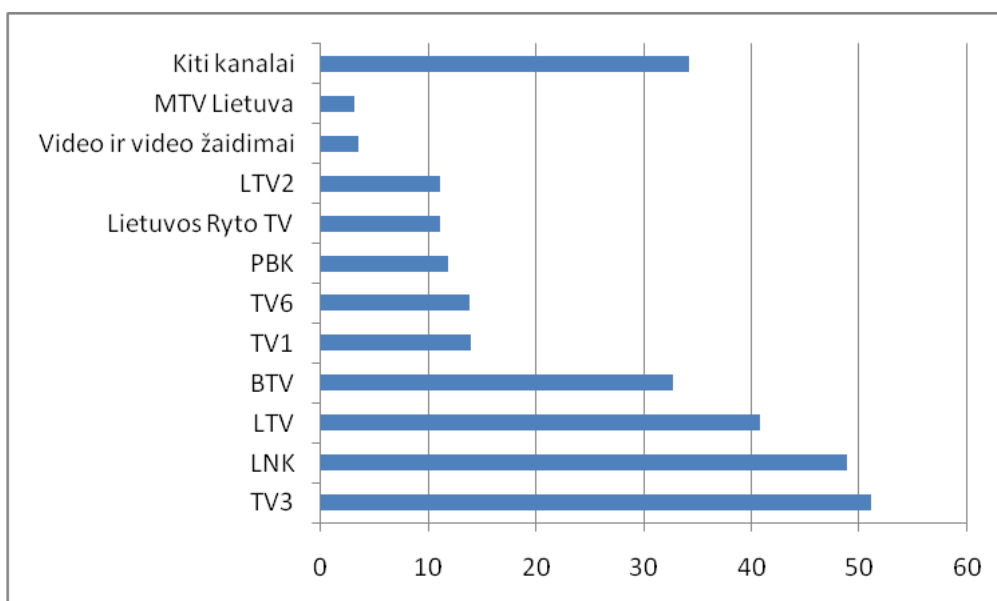
8 grafikas. Namų ūkių, turinčių televizorių, pasiskirstymas pagal televizijos signalo priėmimo technologijos būdą⁸

2008 m. 28 televizijos transliuotojai transliavo 37 televizijos programas. Ataskaitiniais metais LRTK paskelbė 7 konkursus dėl televizijos programų transliavimo licencijų išdavimo. Buvo išduotos 5 licencijos televizijos programai transliuoti, du konkursai neįvyko.

Pastebėta, kad LRTK skelbiamuose konkursuose paprastai dalyvauja jau esantys rinkoje televizijos transliuotojai, kurie nori išplėsti savo transliuojamų televizijos programų aprėptį, tačiau kartais paraiškas konkursui pateikia ir nauji subjektai, pvz., 2008 m. buvo išduota transliavimo licencija televizijos programai transliuoti naujam transliuotojui UAB „Sporto komunikacijos“, kuris pasiūlė transliuoti naują nišinę sporto programą „Sport 1“, kokios Lietuvoje dar nei vienas transliuotojas netransliavo. Ši programa transliuojama skaitmeninės antžeminės televizijos būdu. Tai rodo, kad televizijos programų rengimo ir transliavimo rinka Lietuvoje praktiškai jau yra susiformavusi ir mažai plečiasi. Tačiau naujų technologijų plėtros dėka galimybės ateiti į rinką naujiems transliuotojams yra gana palankios, ypač siūlanties nišines programas. Tai, kad gana skirtingos pagal savo turinį televizijos programos suranda savą žiūrovą, atspindi ir pateikti 9 ir 10 grafikai.

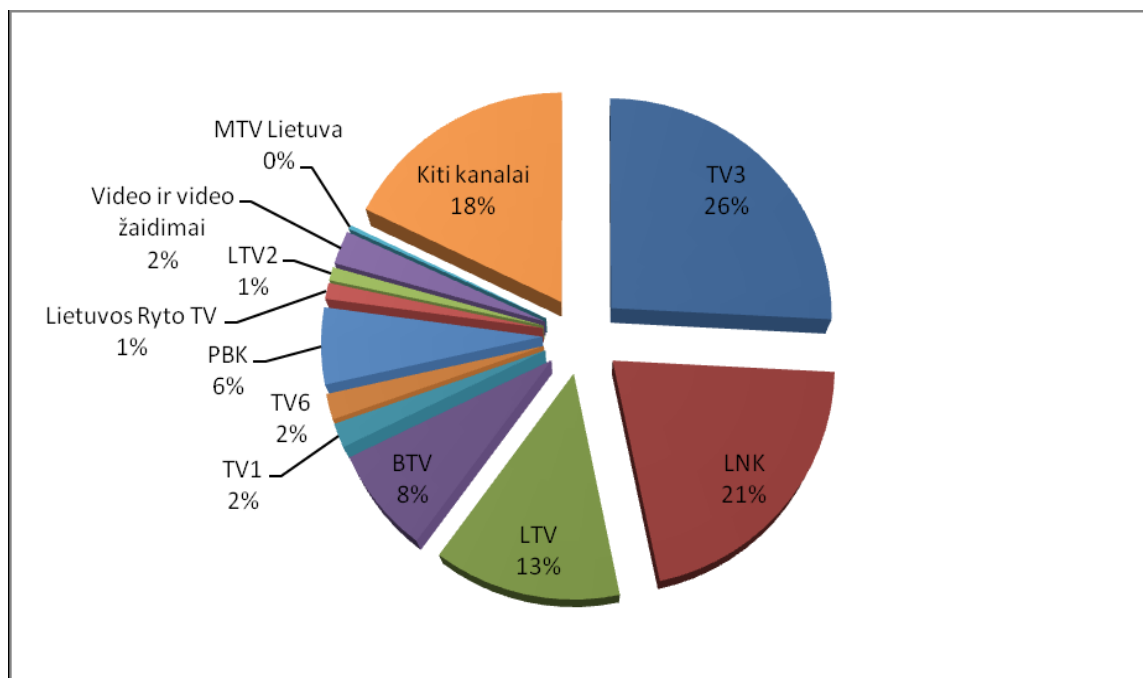
9 grafikas. TV kanalų dienos pasiekiamumas % 2008 m.⁹

⁸ Šaltinis: LRTK

⁹ Šaltinis: UAB „TNS Gallup“

10 grafikas. TV kanalų auditorijos struktūra pagal žiūrėtą laiką 2008 m.¹⁰

Kaip jau minėjome šios ataskaitos Įžangoje, 2008 m. LRTK prioritetą teikė ir dėjo visas pastangas, kad skaitmeninė antžeminė televizija Lietuvoje būtų diegiama kuo sparčiau. Programų transliavimas skaitmeninės antžeminės televizijos tinklais Vilniuje buvo pradėtas jau 2006 metais. 2008 m. pabaigoje AB Lietuvos radijo ir televizijos centro I-ojo ir II-ojo skaitmeninės antžeminės televizijos tinklų stotys veikė 19 vietovių, TEO LT, AB I-ojo tinklo stotys veikė 20 vietovių, o II-ojo – 6. Lietuvos nacionalinių transliuotojų programas siunčiamas per I-ąją AB LRTC ir I-ąją TEO LT, AB tinklus turėjo galimybę priimti apie 95 proc. gyventojų, o siunčiamas per II-ąją TEO LT, AB tinklą - 82 proc.

Svarbu pažymėti tai, kad 2008 metais ypač suaktyvėjo skaitmeninės televizijos paslaugų diegimas ir plėtra kabelinės televizijos tinklais, laidiniais ir bevieliais plačiajuosčio ryšio tinklais. Šios technologijos įdiegimas suteikia žiūrovams galimybes naudotis papildomomis paslaugomis. Žiūrovas gali pasirinkti kalbą, titrus, klausyti įrašų stereo arba erdvinio garsu, skaityti talpų ir greitą teletekstą, naudotis elektroniniu programų gidu. Taip pat tai leidžia žiūrovui pasiūlyti ženkliai didesnę programų skaičių. Skaitmeninės kabelinės televizijos žiūrovui reikia turėti televizorių (su skaitmeniniu imtuvu) arba atitinkamu priedėliu (angl. set-top box), kuris jungiamas prie televizoriaus. Šis specialus priedėlis (set-top box) priima skaitmeninį signalą, jį išpakuoja ir pritaiko televizoriui, t.y. signalą keičia analoginiu vaizdo bei garso signalu. Taip pat priedėlyje dažnai būna galimybė įstatyti dekodavimo kortelę (angl. smart card) ir matyti papildomus koduotus kanalus.

Pažymėtina, kad būtent 2008 m. ypatingai suaktyvėjo domėjimasis televizijos programų retransliavimo belaidžiais plačiajuosčio ryšio tinklais galimybėmis. LRTK 2008 m. išdavė be konkurso dvi retransliavimo licencijas - UAB „Omnitel“ ir UAB „Bitė Lietuva“ - televizijos programoms retransliuoti belaidžiais plačiajuosčio ryšio tinklais. Be to, 2008 m. taip pat buvo išduotos net 5 retransliavimo licencijos televizijos programoms retransliuoti laidiniais plačiajuosčio ryšio tinklais (IPTV).

Taigi 2008 m. Lietuvoje buvo 52 retransliuotojai, retransliuojantys televizijos programas kabelinės televizijos tinklais, 4 retransliuotojai - retransliuojantys mikrobangų daugiakanalės televizijos tinklais, 9 retransliuotojai - retransliuojantys laidiniais plačiajuosčio ryšio tinklais (IPTV) ir 2008 m. buvo išduotos licencijos dviems naujiems retransliuotojams (UAB „Bitė Lietuva“ ir UAB „Omnitel“) retransliuoti televizijos programas belaidžiais plačiajuosčio ryšio

¹⁰ Šaltinis: UAB „TNS Gallup“

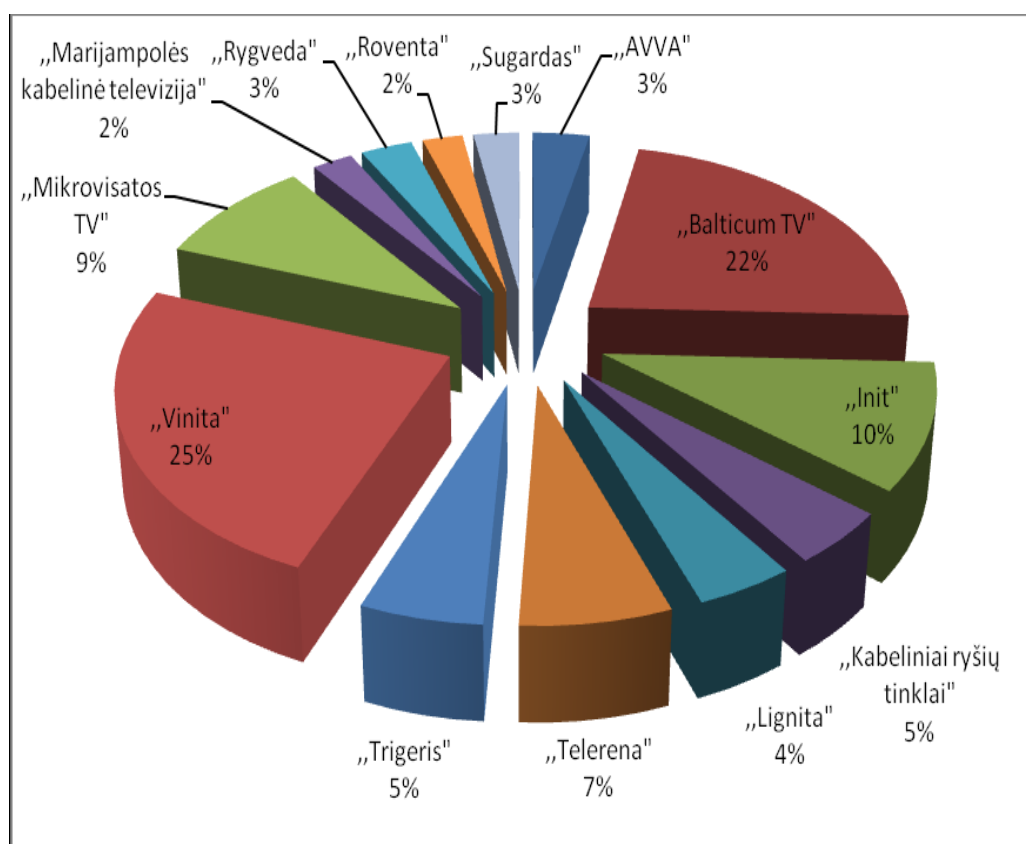
tinklais, kas sudarė galimybę Lietuvos gyventojams matyti televizijos programas tiesiog savo mobiliuosiuose telefonuose.

Analizuojant pokyčius programų retransliavimo rinkoje, matyti, kad programų retransliavime kabelinės televizijos tinklais esminių pokyčių nevyksta, ši rinkos dalis iš esmės yra susiformavusi, kadangi 2008 m. į kabelinės televizijos rinką atėjo tik vienas naujas subjektas, t.y. UAB „Telelanas“, kuriam LRTK išdavė retransliavimo licenciją televizijos programoms retransliuoti kabelinės televizijos tinklais Klaipėdos mieste. Tačiau nežiūrint to, plėtra vyksta televizijos programų retransliavimui panaudojant laidinius ir belaidžius plačiajuosčius ryšio tinklus.

Analizuojant kabelinės televizijos abonentų pasiskirstymą Lietuvoje, akivaizdu, kad televizijos programų retransliavimo rinkoje lyderiauja UAB „Vinita“, užimanti 25 procentus rinkos, po to – UAB „Balticum TV“ – 22 proc., trečioje pozicijoje – UAB „Init“ – 10 proc. rinkos (žr. 11 grafiką).

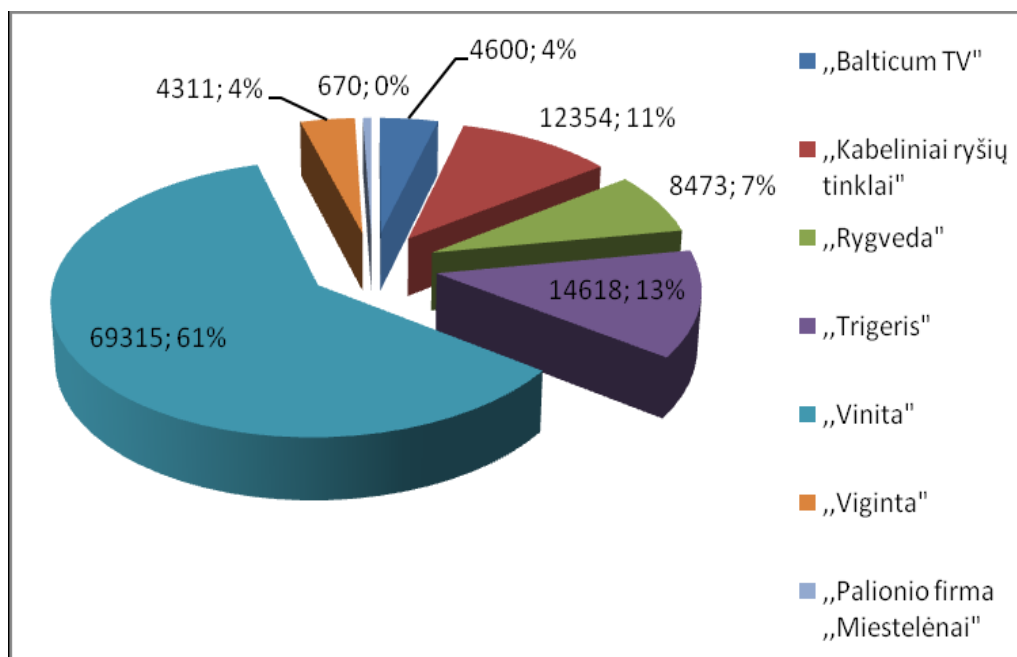
Lyginant abonentų pasiskirstymą didžiuosiuose Lietuvos miestuose, matyti, kad padėtis yra gana panaši. Vilniuje daugiausia abonentų turi UAB „Vinita“ – 61 proc. (žr. 12 grafiką), Kaune – UAB „Init“ – 53 proc. (žr. 13 grafiką), o Klaipėdoje vienintelė kabelinės televizijos paslaugas teikianti bendrovė UAB „Balticum TV“ užima net 100 procentų visos rinkos (14 grafikas). Tačiau čia reikia pažymėti, kad nuo 2009 m. vasario Klaipėdos mieste pradėjo veikti kitas kabelinės televizijos retransliuotojas – UAB „Telelanas“, kuriam 2008 m. LRTK be konkurso išdavė licenciją retransliuoti televizijos programas kabelinės televizijos tinklais. Šiauliuose daugiausiai abonentų turi UAB „Telerena“ – 61 proc. (žr. 15 grafiką), Panevėžyje – UAB „Elekta“ – 47 proc. (žr. 16 grafiką).

11 grafikas. Kabelinės televizijos abonentų pasiskirstymas pagal įmones Lietuvoje 2008 metais¹¹

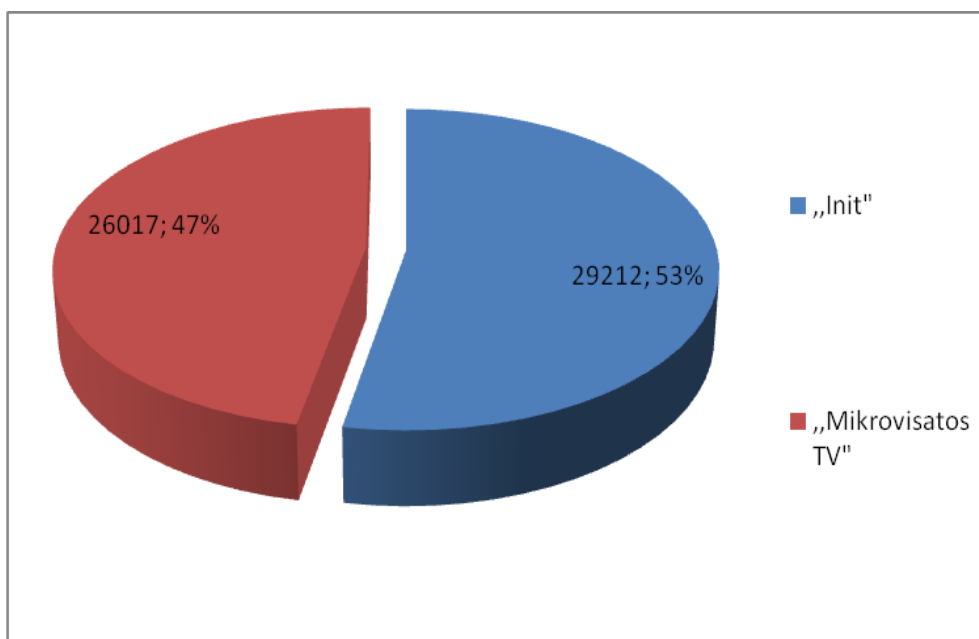

¹¹ Šaltinis: LRTK

12 grafikas. Kabelinės televizijos abonentų pasiskirstymas pagal įmones Vilniuje 2008 metais¹²

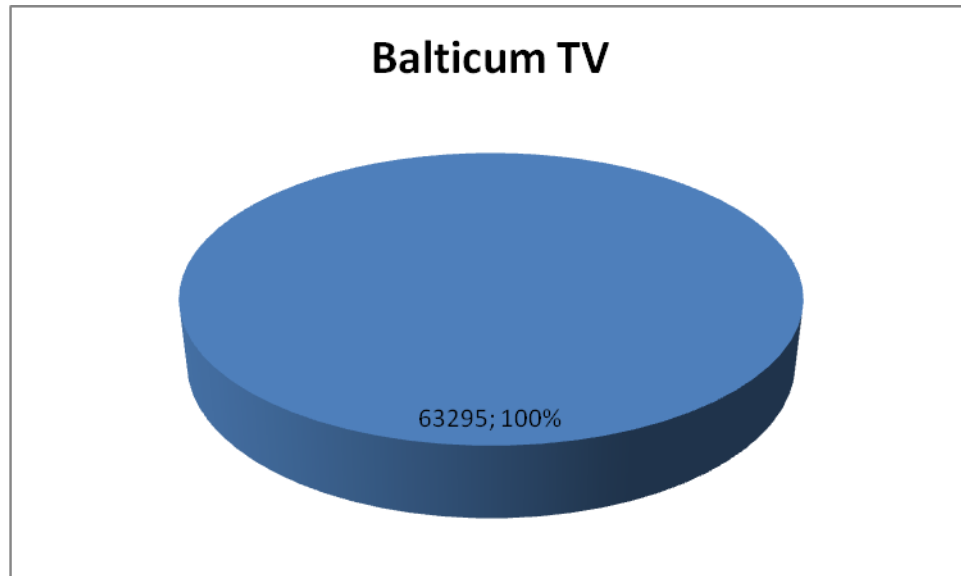
13 grafikas. Kabelinės televizijos abonentų pasiskirstymas pagal įmones Kaune 2008 metais¹³

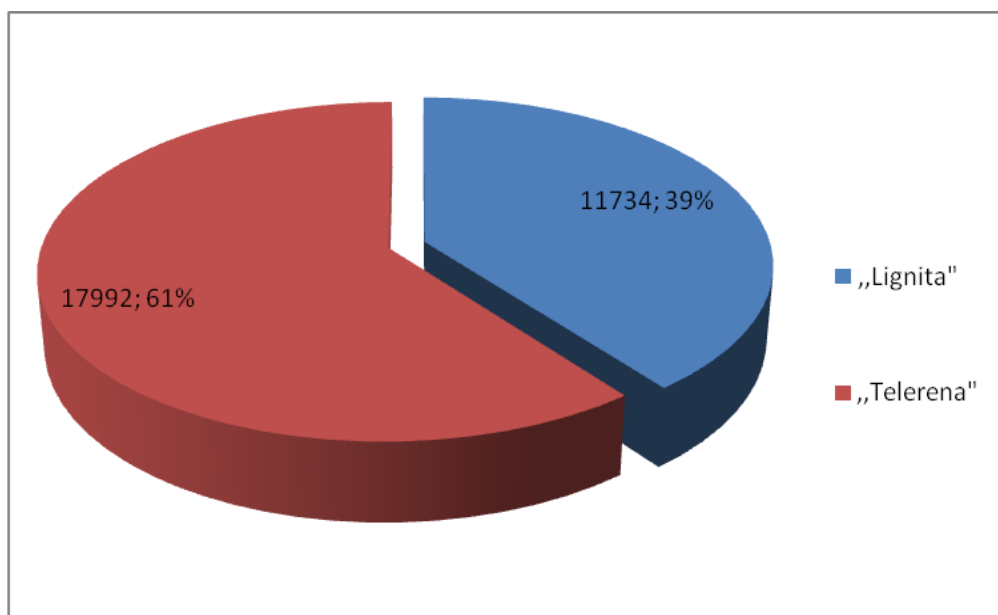
¹² Šaltinis: LRTK

¹³ Šaltinis: LRTK

14 grafikas. Kabelinės televizijos abonentų skaičius Klaipėdoje 2008 metais¹⁴

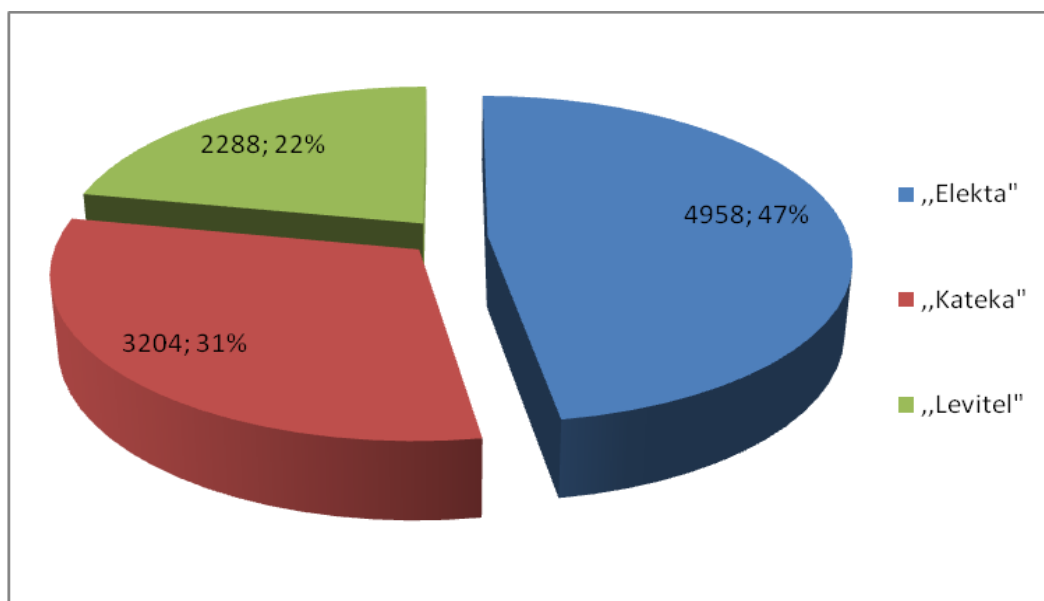
15 grafikas. Kabelinės televizijos abonentų pasiskirstymas pagal įmones Šiauliuose 2008 metais¹⁵

¹⁴ Šaltinis: LRTK

¹⁵ Šaltinis: LRTK

16 grafikas. Kabelinės televizijos abonentų pasiskirstymas pagal įmones Panevėžyje 2008 metais¹⁶

Lietuvoje be kabelinių tinklų televizijos paslaugos dar yra teikiamos ir mikrobangų daugiakanalės televizijos tinklais (MDTV). Paprastai ši technologija yra naudojama tose vietovėse, kur nėra išvystytas kabelinės televizijos tinklas. 2008 m. Lietuvoje mikrobangų daugiakanalės televizijos tinklais televizijos programas retransliavo keturi retransliuotojai: UAB „Balticum TV“, UAB „Mikrovisatos TV“, UAB „Pajūrio televizija“ ir UAB „Viginta“. LRTK duomenimis, 2008 m. buvo 24 372 namų ūkiai, kurie naudojo mikrobangų daugiakanalę televiziją.

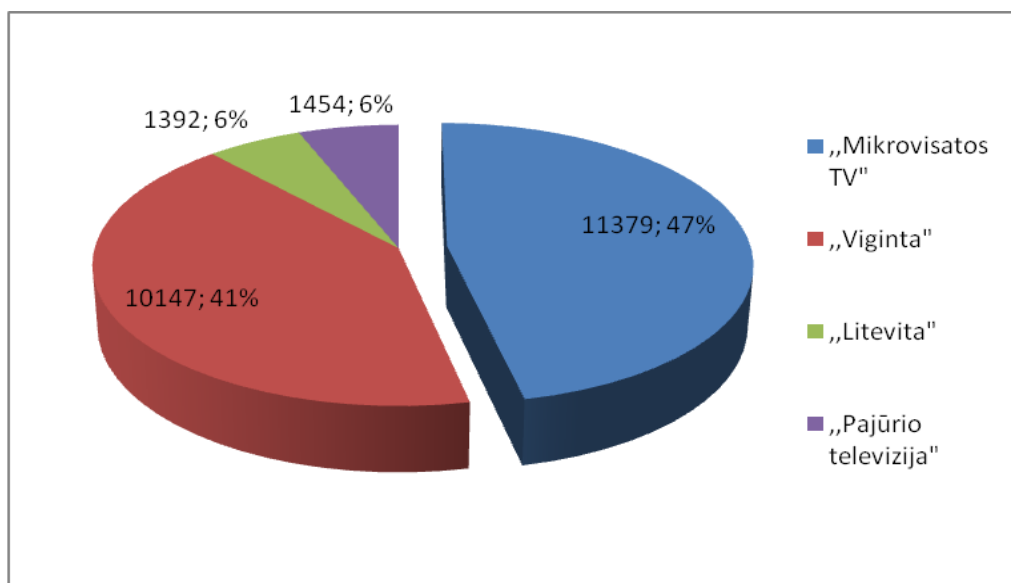
Mikrobangų daugiakanalė televizija (MDTV) yra technologija, kuri naudoja ribotus radijo dažnių (kanalų) išteklius. Ji Lietuvoje veikė 2500-2690 MHz radijo dažnių juostoje. Tačiau elektroninių išteklių valdytojams nutarus šią radijo dažnių juostą skirti naujoms technologijoms, po ilgų derybų su minėtų tinklų atstovais, LRTK ir kitomis suinteresuotomis institucijomis buvo pasiektas kompromisinis variantas, leidžiantis užtikrinti jau teikiamų paslaugų apimtį ir netgi jų plėtrą, pagal kurią analoginiai mikrobangų daugiakanalės televizijos tinklai veiks 2500-2690 MHz radijo dažnių juostose tik iki 2008 m. gruodžio 31 d., o po šio termino iki 2015 m. sausio 1 d. veiks tik 2572-2620 MHz radijo dažnių juostoje skaitmeniniu formatu. Tai yra numatyta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. kovo 27 d. nutarimu Nr. 376 patvirtintoje Radijo dažnių skyrimo radijo ir televizijos programoms transliuoti ir siųsti strategijoje.

2009 m. sausio 1 d. jau visi 4 mikrobangų daugiakanalės televizijos retransliuotojai televizijos programas retransliavo skaitmeniniu būdu.

Pagal tyrimų bendrovės UAB „TNS Gallup“ duomenis Lietuvoje yra du šioje rinkoje vyraujantys mikrobangų daugiakanalės televizijos paslaugų teikėjai: UAB „Mikrovisatos TV“ – 47 proc. ir UAB „Viginta“ – 41 proc. (žr. 17 grafiką).

¹⁶ Šaltinis: LRTK

17 grafikas. MDTV abonentų skaičiaus pasiskirstymas Lietuvoje pagal įmones 2008 metais¹⁷

VI. SKAITMENINĖS TELEVIZIJOS PLĖTRA 2008 M.

Lietuvoje skaitmeninės televizijos paslaugos teikiamos visų rūšių elektroninių ryšių tinklais – per antžeminės televizijos stotis, kabelinės televizijos tinklais, mikrobangų daugiakanalės televizijos tinklais (MDTV), laidiniais ir bevieliais plačiajuosčio ryšio tinklais (IPTV) ir per dirbtinį Žemės palydovą.

2008 m. pabaigoje skaitmeniniu būdu Lietuvoje televizijos programas retransliavo 16 iš 52 kabelinės televizijos retransliuotojų ir 11 retransliuotojų plačiajuosčio ryšio tinklais. Lietuvos gyventojams yra teikiamas VIASAT prekės ženklu žymimas mokamos skaitmeninės palydovinės televizijos programų paketas.

Technologijų, naudojančių ribotus radijo dažnių išteklius - antžeminės skaitmeninės televizijos ir skaitmeninės MDTV - diegimą bei plėtrą reglamentuoja specialūs teisės aktai - Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. kovo 27 d. nutarimas Nr. 376 „Dėl Radijo dažnių skyrimo radijo ir televizijos programoms transliuoti ir siųsti strategijos patvirtinimo“ (toliau – Strategija), 2004 m. lapkričio 25 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas Nr. 1492 „Dėl Skaitmeninės televizijos diegimo Lietuvoje modelio patvirtinimo“, 2008 m. rugsėjo 24 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas Nr. 969 „Dėl Analoginės antžeminės televizijos išjungimo ir skaitmeninės televizijos skatinimo Lietuvoje programos patvirtinimo“ (toliau – Skatinimo programa). Konkrečios šių Vyriausybės nutarimų įgyvendinimo priemonės, susijusios su radijo dažnių naudojimu, nustatomos LRTK sprendimu ir RRT direktoriaus įsakymu patvirtintame „Radijo dažnių skyrimo radijo ir televizijos programoms transliuoti ir siųsti strateginiame plane“ (toliau – Strateginis planas).

Strategija ir Strateginis planas nustato, kad nuo 2009 m. sausio 1 d. MDTV tinklams skiriama tik 2572-2620 MHz radijo dažnių juosta, kuria radijo ir televizijos programos galės būti transliuojamos ir (ar) retransliuojamos tik skaitmeniniu formatu. 2009 m. sausio 1d. visi MDTV retransliuotojai (UAB „Viginta“ – Vilniuje, UAB „Mikrovisatos TV“ – Kaune, UAB „Balticum TV“ Šiauliuose ir Panevėžyje, UAB „Pajūrio televizija“ – Klaipėdoje) televizijos programas retransliavo skaitmeniniu būdu.

Strategija nustato bendruosius skaitmeninės antžeminės televizijos diegimo principus, Skaitmeninės televizijos diegimo Lietuvoje modelis nustato konkrečius skaitmeninės antžeminės

¹⁷ Šaltinis: LRTK

televizijos diegimo ir plėtos veiksmus bei terminus, Skatinimo programoje nustatyta numatoma analoginės antžeminės televizijos išjungimo data – 2012 m. spalio 29 d.

2008 m. pabaigoje AB Lietuvos radijo ir televizijos centro I-ojo ir II-ojo skaitmeninės antžeminės televizijos tinklų stotys veikė 19 vietovių, TEO LT, AB I-ojo tinklo stotys veikė 20 vietovių, o II-ojo – 6. Lietuvos nacionalinių transliuotojų programas siunčiamas per I-ąją AB LRTC ir I-ąją TEO LT, AB tinklus turi galimybę priimti apie 95 proc. gyventojų, o siunčiamas per II-ąją TEO LT, AB - 82 proc.

2008 m. LRTK papildomai išdavė transliavimo ir retransliavimo licencijas, suteikiančias teisę skaitmeninės antžeminės televizijos tinklais 3 televizijos programas transliuoti ir 3 retransliuoti. Tokiu būdu 2008 m. iš esmės buvo baigtas formuoti I-asis daugiaprogramis ir daugiakanalis skaitmeninės antžeminės televizijos blokas, suteikiantis galimybę daugiau nei 80 proc. gyventojų priimti 15 nemokamų (ne koduotų) televizijos programų: iš jų - 9 jau buvo transliuojamos per analoginius tinklus ar vietines televizijos stotis, o 4 – naujos, transliuojamos tik skaitmeniniu būdu, 2 – retransliuojamos užsienio transliuotojų programos (žr. 9 ir 10 lenteles) bei už abonentinį mokestį matyti dar 25 televizijos programos (žr. 11 lentelę).

9 lentelė. Televizijos programos transliuojamos per antžeminės skaitmeninės televizijos tinklus

Eil. Nr.	Licencijos turėtojas	Programos pavadinimas	Veiklos pradžia, nurodyta licencijoje	Siuntėjas, tinklas
1.	UAB „BALTIJOS TV“	„BTV“	2007-03-09	AB LRTC,
2.	UAB „LNK“	„LNK“	2007-03-09	AB LRTC, I
3.	UAB „TELE-3“	„TV3“	2007-03-09	AB LRTC, I
4.	UAB „TELE-3“	„TV6“	2007-03-09	AB LRTC, I
5.	UAB „LNK“	„TV1“	2007-03-09	AB LRTC, I
6.	UAB „Lietuvos ryto“ televizija	„Lietuvos rytas.tv“	2008-05-17	TEO LT, AB, I
7.	UAB „Balticum TV“	„Balticum televizija“	2009-01-01	TEO LT, AB, II
8.	VšĮ Lietuvos nacionalinis radijas ir televizija	„LTV1“	2006-07-01	AB LRTC, I
9.	VšĮ Lietuvos nacionalinis radijas ir televizija	„LTV2“	2006-07-01	AB LRTC, I
Programos, transliuojamos tik per antžeminės skaitmeninės televizijos tinklus				
10.	UAB „LNK“	„Info TV“	2007-07-01	AB LRTC, I
11.	UAB „LNK“	„LIUKS!“	2007-07-01	AB LRTC, I
12.	UAB „TELE –3“	„3+“	2010-01-01	AB LRTC, I
13.	UAB „Sporto komunikacijos“	„Sport 1“	2008-09-01	TEO LT, AB, II

10 lentelė. Televizijos programos, retransliuojamos per antžeminės skaitmeninės televizijos tinklus

Eil. Nr.	Licencijos turėtojas	Programos pavadinimas	Veiklos pradžia, nurodyta licencijoje	Siuntėjas, tinklas
1.	UAB „Nacionalinė skaitmeninė televizija“	„BBC World“	2006-06-30	AB LRTC, II
2.	UAB „Nacionalinė skaitmeninė televizija“	„TV Polonia“	2006-06-30	AB LRTC, II

11 lentelė. Mokamas televizijos programų paketas, retransliuojamas per antžeminės skaitmeninės televizijos tinklus

Eil. Nr.	Licencijos turėtojas	Programos pavadinimas	Veiklos pradžia, nurodyta licencijoje	Siuntėjas, tinklas
1.	UAB „Nacionalinė skaitmeninė televizija“	„RTR- Planeta“	2006-06-30	AB LRTC, II
2.	UAB „Nacionalinė skaitmeninė televizija“	„RTL“	2006-06-30	AB LRTC, II
3.	UAB „Nacionalinė skaitmeninė televizija“	„RTV I“	2006-06-30	AB LRTC, II
4.	UAB „Nacionalinė skaitmeninė televizija“	„BBC Prime“	2006-06-30	AB LRTC, II
5.	UAB „Nacionalinė skaitmeninė televizija“	„MTV Lietuva“	2006-06-30	AB LRTC, II
6.	UAB „Nacionalinė skaitmeninė televizija“	„Balticum Auksinis“	2006-06-30	AB LRTC, II
7.	UAB „Nacionalinė skaitmeninė televizija“	„Cartoon Network/TCM“	2006-06-30	AB LRTC, II
8.	UAB „Nacionalinė skaitmeninė televizija“	„CNN International“	2006-06-30	AB LRTC, II
9.	UAB „Nacionalinė skaitmeninė televizija“	„National Geographic“	2006-06-30	TEO LT, AB, I
10.	UAB „Nacionalinė skaitmeninė televizija“	„Animal Planet“	2006-06-30	TEO LT, AB, I
11.	UAB „Nacionalinė skaitmeninė televizija“	„Discovery Travel and Living“	2006-06-30	TEO LT, AB, I
12.	UAB „Nacionalinė skaitmeninė televizija“	„Discovery Science“	2006-06-30	TEO LT, AB, I
13.	UAB „Nacionalinė skaitmeninė televizija“	„Discovery Civilisation“	2006-06-30	TEO LT, AB, I
14.	UAB „Nacionalinė skaitmeninė televizija“	„VH 1 European“	2006-06-30	TEO LT, AB, I
15.	UAB „Nacionalinė skaitmeninė televizija“	„World Fashion Channel“	2006-06-30	TEO LT, AB, II
16.	UAB „Nacionalinė skaitmeninė televizija“	„Jetix“	2006-06-30	TEO LT, AB, I
17.	UAB „Nacionalinė skaitmeninė televizija“	„Nickelodeon“	2006-06-30	TEO LT, AB, I
18.	UAB „Nacionalinė skaitmeninė televizija“	„Euronews“	2006-06-30	TEO LT, AB, I

19.	UAB „Nacionalinė skaitmeninė televizija”	„Eurosport”	2006-06-30	TEO LT, AB, II
20.	UAB „Nacionalinė skaitmeninė televizija”	„Discovery Channel”	2006-06-30	TEO LT, AB, II
21.	UAB „Nacionalinė skaitmeninė televizija”	„Eurosport 2”	2008-05-01	TEO LT, AB, II
22.	UAB „Nacionalinė skaitmeninė televizija”	„Hallmark Channel”	2008-05-01	TEO LT, AB, II
23.	UAB „Nacionalinė skaitmeninė televizija”	„Travel Channel/Playboy TV”	2008-05-01	TEO LT, AB, II
24.	UAB „Nacionalinė skaitmeninė televizija”	„Ren TV Baltijos versija”	2006-06-30	TEO LT, AB, II
25.	UAB „Nacionalinė skaitmeninė televizija”	„NBA TV”		

Vilniuje taip pat veikia 53 televizijos kanalo antžeminė skaitmeninė stotis, per kurią UAB „Balticum TV” pateikia abonementams mokamą 8 televizijos programų paketą (žr. 12 lentelę).

12 lentelė. Mokamas televizijos programų paketas, siunčiamas per 53 televizijos kanalo antžeminę skaitmeninę stotį Vilniuje

Eil. Nr.	Licencijos turėtojas	Programos pavadinimas	Veiklos pradžia nurodyta licencijoje	Pastabos
1.	UAB „Balticum TV”	„Balticum Aukšinis”	2004-04-08	Transliuojama
2.	UAB „Balticum TV”	„Viasat Explorer”	2007-07-01	Retransliuojama
3.	UAB „Balticum TV”	„Viasat History”	2005-04-30	Retransliuojama
4.	UAB „Balticum TV”	„TV 1000 East”	2005-04-30	Retransliuojama
5.	UAB „Balticum TV”	„Fox Crime”	2009-03-01	Retransliuojama
6.	UAB „Balticum TV”	„Fox Life”	2009-03-01	Retransliuojama
7.	UAB „Balticum TV”	„Zone Reality”	2009-03-01	Retransliuojama
8.	UAB „Balticum TV”	„National Geographic Wild”	2009-03-01	Retransliuojama

Atkreiptinas dėmesys, kad UAB „Nacionalinė skaitmeninė televizija” (nuo 2009 m. kovo 19 d. TEO LT, AB) ir UAB „Balticum TV” savo abonementams pateikia skaitmeninės televizijos priedėlius (angl. set-top box), suteikiančius galimybę antžeminės skaitmeninės televizijos programas priimti su įprastais televizoriais.

Galimybė beveik visoje Lietuvos teritorijoje matyti 14 nemokamų televizijos programų paskatino Lietuvos gyventojų susidomėjimą antžemine skaitmenine televizija ir 2008 m. parduotuvėse pradėta plačiai prekiauti skaitmeninės televizijos priedėliais ir televizoriais, skirtais priimti skaitmeninės antžeminės televizijos programas.

Įvertinus minėtas aplinkybes, galima teigti, kad šiuo metu sudarytos pradinės sąlygos laipsniškam analoginės antžeminės televizijos išjungimui, kuris numatytas 2012 m. spalio 29 d.

VII. TRANSLIUOTOJŲ IR RETRANSLIUOTOJŲ AKCIJŲ KAITA 2008 METAIS

Visuomenės informavimo įstatymas nustato, kad jei pardavus ar kitaip perleidus transliavimo ir (ar) retransliavimo licenciją turinčio transliuotojo ar retransliuotojo akcijas (dalis,

pajus) keičiasi kontrolinio akcijų paketo savininkas(-ai) arba licencijos turėtojo kontrolė (valdymas) pereina kitam asmeniui(-ims) kitais pagrindais, akcijas (dalis, pajus) ir (ar) kontrolę (valdymą) ketinantys perleisti ir įgyti asmenys privalo gauti LRTK rašytinį sutikimą.

LRTK kaupia ir sistemina informaciją apie transliuotojus, retransliuotojus, jų dalyvius (savininkus), jų pasikeitimus. LRTK šią informaciją skelbia viešai LRTK interneto svetainėje (www.rtk.lt) lietuvių ir anglų kalbomis.

2008 m. transliuotojų, retransliuotojų akcijos (dalys) buvo perleidžiamos, parduodamos žymiai dažniau nei 2007 m.. Jeigu 2007 m. LRTK priėmė tik 3 sprendimus šiuo klausimu, tai 2008 m. buvo priimta net 14 sprendimų. Detali informacija, kaip 2008 metais keitėsi transliuotojų bei retransliuotojų (akcijų, dalių) savininkai, pateikiama 13 lentelėje.

13 lentelė. Transliuotojų ir retransliuotojų akcijų (dalių) kaita 2008 m.

Eil. Nr.	Įmonės pavadinimas, kurios akcijos (dalys) perleidžiamos	Kas perleidžia akcijas/dalis	Kam perleidžia akcijas/dalis	Sprendimo Nr.
1.	UAB „Spaudos televizija“	UAB „Lietuvos rytas“-100 %	UAB „Penktas kanalas“ 100 %	2008/ Nr. 29
2.	VšĮ „Užupio vaizdelis“	K.Skeirys –100 %	J.Jakelaitytei - 100 %	2008/ Nr. 30
3.	UAB „Gargždų telekomunikacijų tinklai“	UAB „Aisė“ – 50 % UAB „Satela“ – 50 %	UAB „Balticum TV“ - 100 %	2008/ Nr. 42
4.	UAB „Laisvoji banga“	UAB „Viksenis“ – 100 %	UAB „Vėtrūna“ - 100%	2008/ Nr. 50
5.	UAB „Telesat“	G.Pangonis – 40 % V.Auškalnis – 10 % V.Auškalnienė – 10 % Ž.Viskantaitė – 10 % I.Viskantaitė – 10 % I.Auškalnytė – 10 % G.Auškalnytė – 10 %	UAB „Marijampolės kabelinė televizija“ –100 %	2008/ Nr. 69
6.	VšĮ „Klaipėdos kultūros ir turizmo projektai“	K.Paulikas – 52 %	A.Vismantui – 52 %	2008/ Nr. 70
7.	UAB „MTV Baltic Networks“	Estijos bendrovė OU TVCorp – 100 %	Izraelio bendrovė Ana-Ney Communications - 100 %	2008/ Nr. 79
8.	UAB „Alytaus kabelinė televizija“	A.Krilavičius – 10 % J.Krilavičienė – 10 % E.Latvėnas - 10 % A.Latvėnienė – 10 % S.Budnikas – 10 %	UAB „Marijampolės kabelinė televizija“ - 100 %	2008/ Nr. 86

		L.Budnikienė – 10 % R.Žukauskas – 10 % A.Žukauskienė – 10 % V.Juodis – 10 % R.Juodienė – 10 %		
9.	UAB „Marsatas”	R.Naujokas – 60 % R.Naujokienė – 40 %	UAB „Marijampolės kabelinė televizija” -100 %	2008/ Nr. 98
10.	UAB „Šiaulių televizija”	Andrius Šedžius – 50%	AlvyduiŠedžiui - 50 %	2008/ Nr. 112
11.	UAB „Remo televizija”	UAB „Remo prekyba”-65 %	E.Rupainiui – 65 %	2008/ Nr. 117
12.	UAB „TV11”	V.Macijauskas – 64 %	UAB „Stim” – 64 %	2008/ Nr. 121
13.	UAB „Ukmergės televizija”	A.Šerelis – 100 %	UAB „Satela” - 100 %	2008/ Nr. 122
14.	UAB „TV7”	K.Macionis – 49,98 % L.Macionieinė - 50,02 %	UAB Koncernui „Achemos grupė” - 100 %	2008/ Nr. 125

VIII. AUDIOVIZUALINĖS RINKOS PAJAMŲ DINAMIKA

LRTK kiekvienais metais kartą per ketvirtį viešai skelbia (www.rtk.lt) duomenis apie transliuotojų ir retransliuotojų pajamas, gautas iš transliavimo ir (ar) retransliavimo veiklos.

Pažymėtina, kad 2008 metais transliuotojų ir retransliuotojų pajamos lyginant su 2007 metais praktiškai nesumažėjo, kas rodo esamos rinkos stabilumą. 2008 m. pajamų dinamiką pateikiame lyginamuoju aspektu su 2007 metais 14 lentelėje ir 15 lentelėje.

14 lentelė. Transliuotojų ir retransliuotojų pajamos litais 2007/2008 metais*

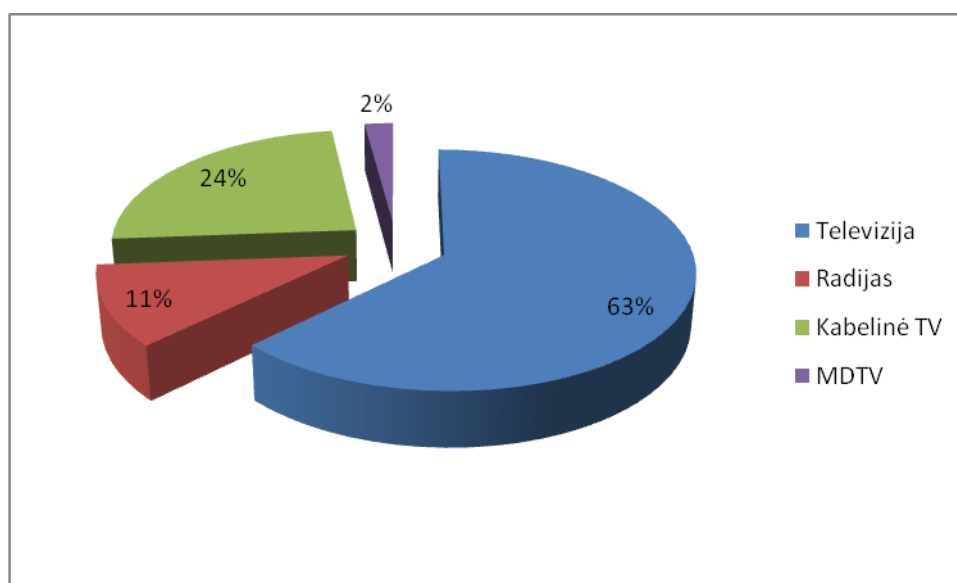
	2007 m. I ketv.	2007 m. II ketv.	2007 m. III ketv.	2007 m. IV ketv.	2007 m. (iš viso)
Televizija	41 349 125	51 552 500	41 133 125	71 106 250	205 141 000
Radijas	6 364 750	7 374 500	7 702 250	9 377 375	30 818 875
Kabelinė TV	16 468 875	16 930 000	17 338 750	18 179 500	68 917 125
MDTV	1 720 750	1 784 625	1 605 875	1 509 375	6 620 625
Iš viso:	65 903 500	77 641 625	67 780 000	100 172 500	311 497 625
	2008 m. I ketv.	2008 m. II ketv.	2008 m. III ketv.	2008 m. IV ketv.	2008 m. (iš viso)
Televizija	38 758 625	54 006 277	40 328 538	66 656 713	199 750 153
Radijas	7 352 875	9 165 960	9 004 875	9 419 440	34 943 150
Kabelinė TV	18 288 500	18 780 479	19 134 037	20 384 508	76 587 524
MDTV	1 522 000	1 689 609	1 732 470	1 819 860	6 763 939
Iš viso:	65 922 000	83 642 325	70 199 920	98 280 521	318 044 766

* Išskyrus VšĮ Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos ir „Pirmojo Baltijos kanalo” (PBK) pajamas

15 lentelė. Visų transliuotojų ir retransliuotojų pajamos litais 2007/2008 metais

	2007 m. I ketv.	2007 m. II ketv.	2007 m. III ketv.	2007 m. IV ketv.	2007 m. (iš viso)
Televizija	46 985 971	59 911 743	46 644 041	81 522 097	235 063 852
Radijas	7 197 516	8 116 285	8 434 925	10 713 683	34 462 409
	2008 m. I ketv.	2008 m. II ketv.	2008 m. III ketv.	2008 m. IV ketv.	2008 m. (iš viso)
Televizija	45 358 628	63 495 568	48 638 650	75 271 946	232 764 792
Radijas	8 301 324	10 415 822	9 818 134	10 743 076	39 278 356

Iš pateiktų duomenų aišku, kad reklamos rinkoje 2008 m., kaip ir 2007 m., pagal gautas pajamas pirmoje vietoje buvo televizija (63 proc.), antroje - kabelinė televizija (24 proc.), trečioje vietoje yra radijas (11 proc.). Tai iliustruoja ir pateiktas 18 grafikas.

18 grafikas. Transliuotojų ir retransliuotojų 2008 m. pajamų dalis procentais¹⁸

Tai, kad 2008 metais televizija pagal gaunamas pajamas iš reklamos buvo pirmoje vietoje, patvirtina ir rinkos tyrimų bendrovės UAB „TNS Gallup“ 2008 m. atliktas visos šalies reklamos rinkos tyrimas pagal atskiras žiniasklaidos sritis. Šį tyrimą rinkos tyrimų bendrovė UAB „TNS Gallup“ vykdė bendradarbiaudama su LRTK, žiniasklaidos planavimo agentūromis, šalies komercinėmis televizijomis bei Lietuvos nacionaliniu radiju ir televizija ir paskelbė 16 lentelėje nurodytas realias žiniasklaidos kanalų pajamas.

16 lentelė. Realios žiniasklaidos kanalų pajamos*

Kanalas	2007 m. mln. Lt	2008 m. mln. Lt	Pokytis 2008/2007 m.
TV	227	231	1,8 %
Laikraščiai	124	135	8,9 %
Žurnalai	63,5	70	10,2 %

¹⁸ Šaltinis: LRTK

Radijas	34	39	14,7 %
Lauko reklama**	32	36	12,5 %
Internetas***	16	30	87,5 %
Kinas	0,5	1,2	140,0 %
Iš viso	497	542,2	9,1 %

Reklama informaciniuose (įmonių) kataloguose – 20 mln. Lt

* Skaičiuotos atmetus vidutinės apimties ir agentūrinės nuolaidas

** Įskaitant ir lauko vaizdo reklamą ir „fillboard“ (reklamą ant degalinių degalų pylimo pistoletų) reklamą;

*** Neįskaitant interneto reklamos katalogų.

LRTK duomenų pasikeitimo srityje aktyviai bendradarbiauja su rinkos tyrimų bendrove UAB „TNS Gallup“. Šis bendradarbiavimas sudaro sąlygas keistis duomenimis ir palyginti audiovizualinio sektoriaus rinkos tendencijas su kitų artimų šiam sektoriui veiklų vystymosi kryptimis.

IX. PROGRAMŲ STEBĖSENA

LRTK, įgyvendindama įstatymu jai suteiktą teisę kontroliuoti įstatymų, LRTK sprendimų, reglamentuojančių transliuotojų bei retransliuotojų veiklą, ir licencijų sąlygų laikymąsi, ir 2008 metais vykdė transliuotojų ir retransliuotojų programų stebėseną (monitoringą). Tai nuolatinė ir viena iš pagrindinių LRTK veiklos funkcijų, kuri vykdoma metai iš metų. Pažymėtina, kad LRTK Monitoringo ir tyrimo skyriuje dirba tik 4 darbuotojai, kurie per ataskaitinius metus atliko iš viso 54 radijo ir televizijos programų patikrinimus.

LRTK programų stebėsenai visada skiria ypatingą dėmesį. 2008 metais nepilnamečių apsauga nuo neigiamos viešosios informacijos poveikio buvo prioritetinga LRTK veiklos sritis, todėl vykdant programų stebėseną ypatingas dėmesys buvo skiriamas Nepilnamečių apsaugos nuo neigiamo viešosios informacijos įstatymo nuostatų laikymosi kontrolei bei galimų pažeidimų prevencijai.

Be to, buvo tiriama, kaip transliuotojai savo programose laikosi Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. birželio 2 d. nutarimu Nr. 681 „Dėl Neigiamą poveikį nepilnamečių vystymuisi darančios informacijos, priskirtos viešosios informacijos, kuri ribojama skelbti ir platinti, kategorijai, skelbimo ir platinimo tvarkos aprašo ir Neigiamą poveikį nepilnamečių vystymuisi darančios viešosios informacijos žymėjimo, garso ir vaizdo priemonių sistemos aprašo patvirtinimo“ patvirtintų Neigiamą poveikį nepilnamečių vystymuisi darančios informacijos, priskirtos viešosios informacijos, kuri ribojama skelbti ir platinti, kategorijai, skelbimo ir platinimo tvarkos aprašo ir Neigiamą poveikį nepilnamečių vystymuisi darančios viešosios informacijos žymėjimo, garso ir vaizdo priemonių sistemos aprašo reikalavimų dėl programų, laidų ir jų anonsų žymėjimo atitinkamais indeksais. Šiuo tikslu buvo atlikta 29 specializuoti patikrinimai.

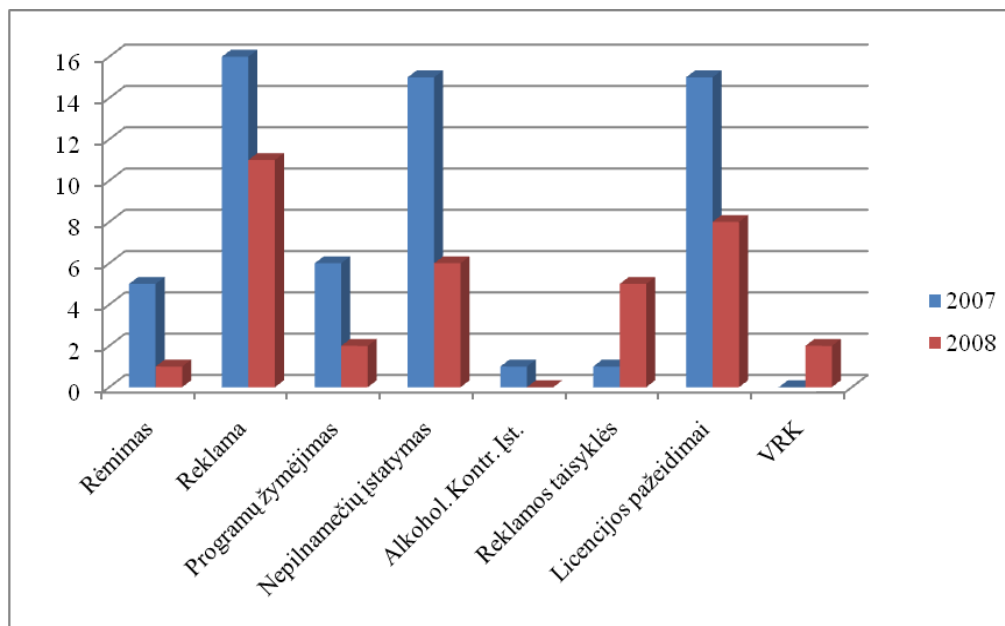
Nors 2008 metais stebėsenos prioritetinga sritimi buvo nepilnamečių apsauga nuo neigiamo viešosios informacijos poveikio, tačiau nebuvo apsiribota vien tik šia sritimi. LRTK vykdė programų stebėseną ir dėl Visuomenės informavimo įstatymo reikalavimų dėl reklamos transliavimo televizijos programose, taip pat dėl LRTK išduotų licencijų sąlygų laikymosi. Buvo atliktas 21 patikrinimas.

Taip pat buvo vykdoma ir radijo programų stebėseną. Radijo programų stebėseną, tyrimai buvo daugiau susiję su licencinių sąlygų laikymosi kontrole, kadangi radijo transliavimo veiklai

teisės aktai nustato daug mažiau reikalavimų negu televizijos programoms. Buvo atliktos 4 radijo transliuotojų savaitės (savaitės programą sudaro 168 val.) programos stebėsenos.

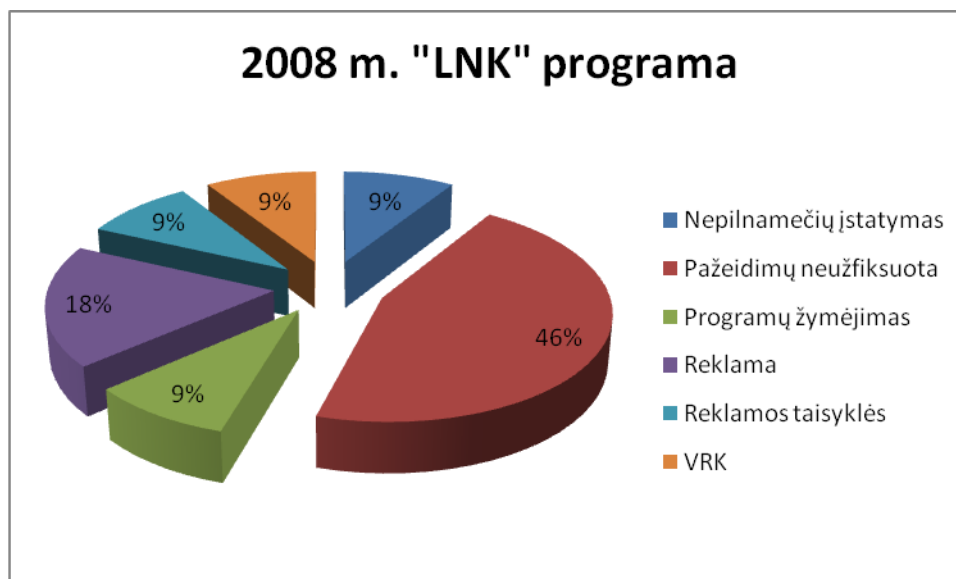
Analizuojant stebėsenos metu užfiksuotus teisės aktų pažeidimus lyginamuoju aspektu, galima daryti išvadą, kad 4 didžiausių Lietuvos transliuotojų transliuojamose televizijos programose tiek 2007 m., tiek 2008 m. vyravo pažeidimai, iš esmės susiję su Nepilnamečių apsaugos nuo neigiamo viešosios informacijos poveikio įstatymo nuostatų pažeidimu bei Visuomenės informavimo įstatyme nustatytų reikalavimų reklamos transliavimui nesilaikymu. Pažymėtina, kad, kaip matyti iš 19 grafike pateiktų duomenų, 2008 metais pažeidimų programose buvo užfiksuota mažiau nei 2007 metais.

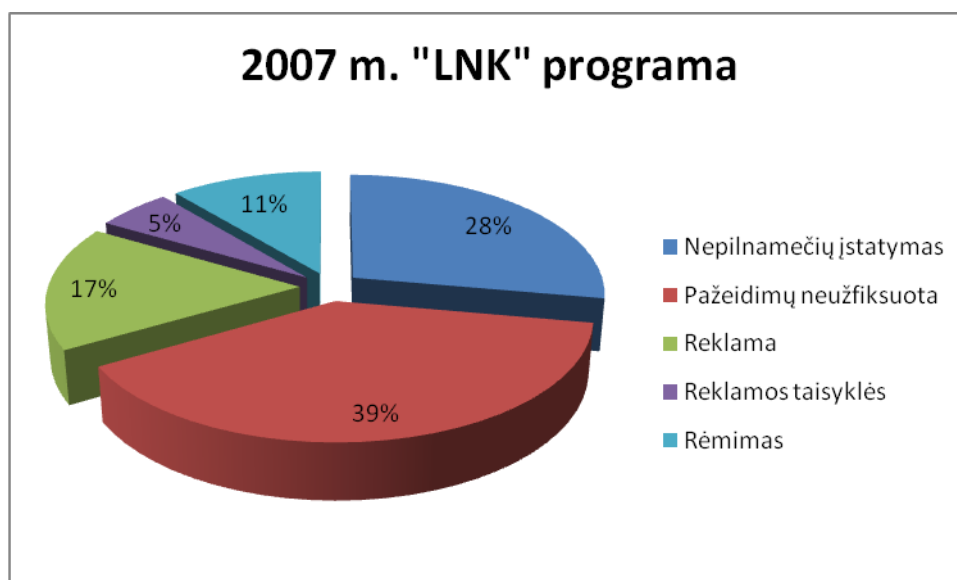
19 grafikas. LRTK Monitoringo ir tyrimų skyriaus užfiksuota pažeidimų dinamika 2007-2008 m.

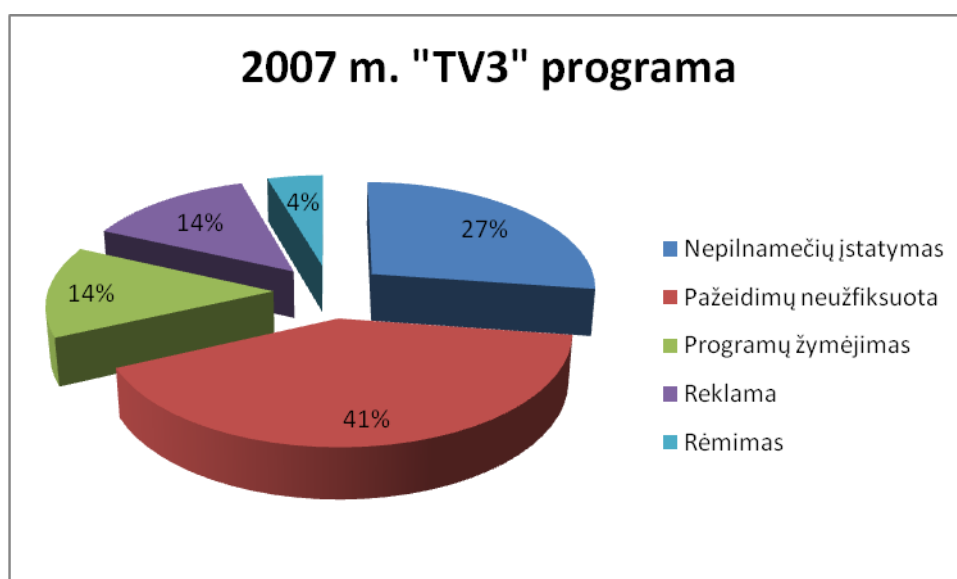
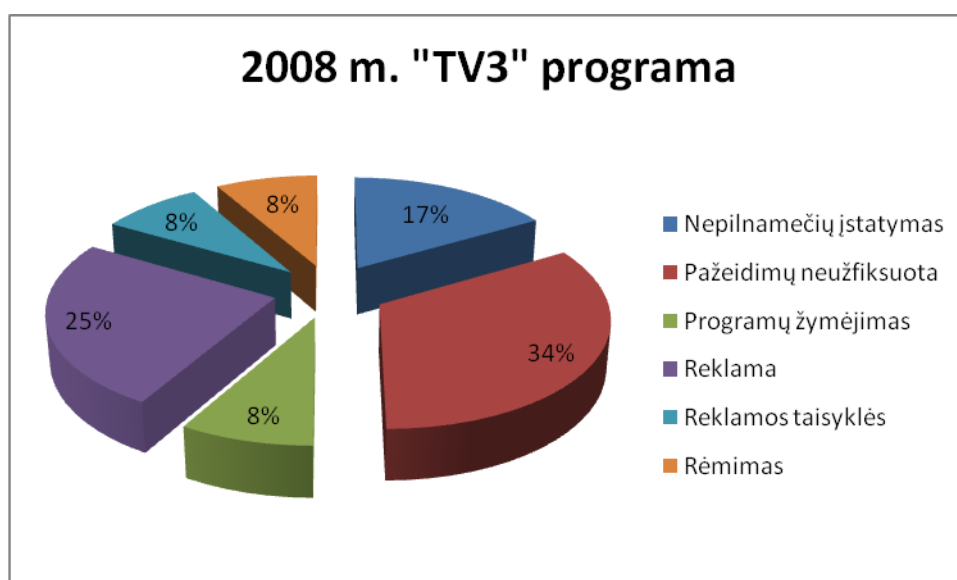
Be to, pastebėta, kad transliuotojai iš esmės savo programose daro praktiškai analogiškus pažeidimus. Tokią išvadą padarėme apibendrinę 2008 m. televizijos programose „LNK“, „TV3“, „LTV“ ir „BTV“ užfiksuotus pažeidimus. Tai atsispindi 20, 21, 22 ir 23 grafikuose.

20 grafikas. LNK programoje užfiksuotų pažeidimų struktūra 2008 – 2007 m.

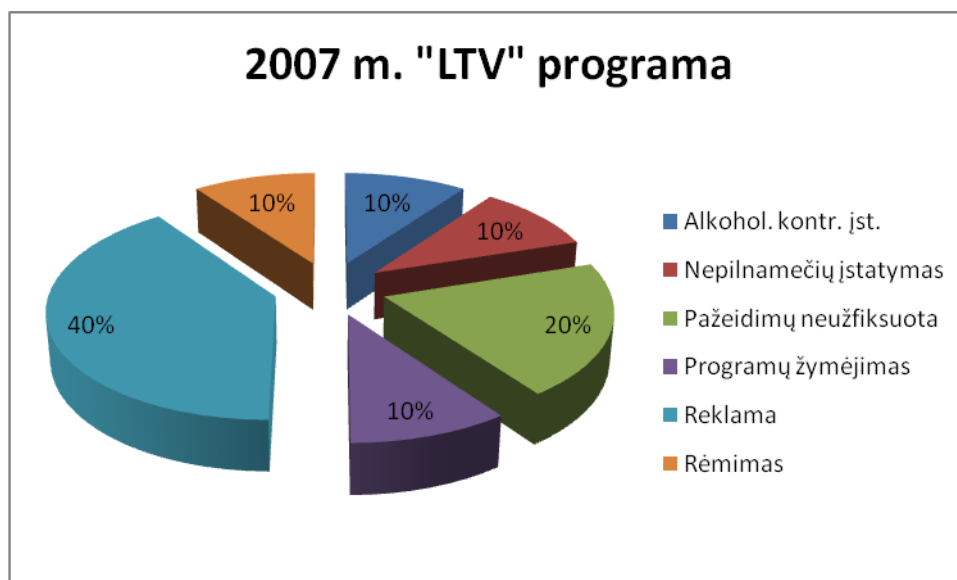
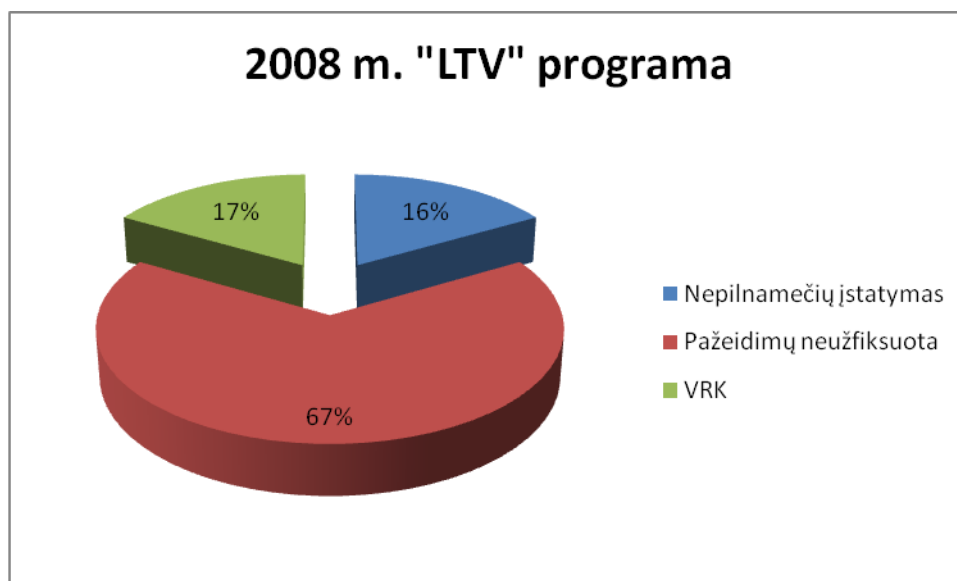

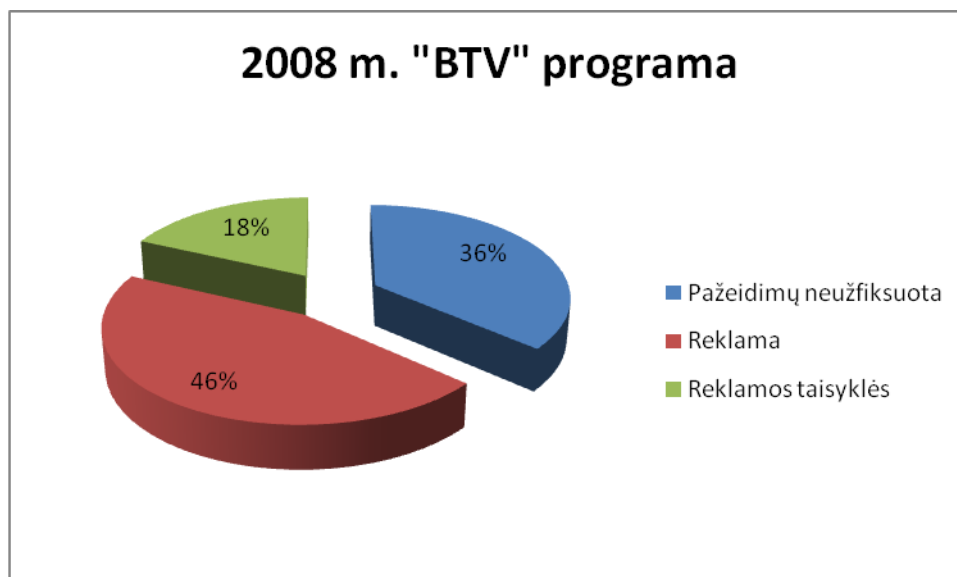
21 grafikas. TV3 programoje užfiksuotų pažeidimų struktūra 2008-2007 m.

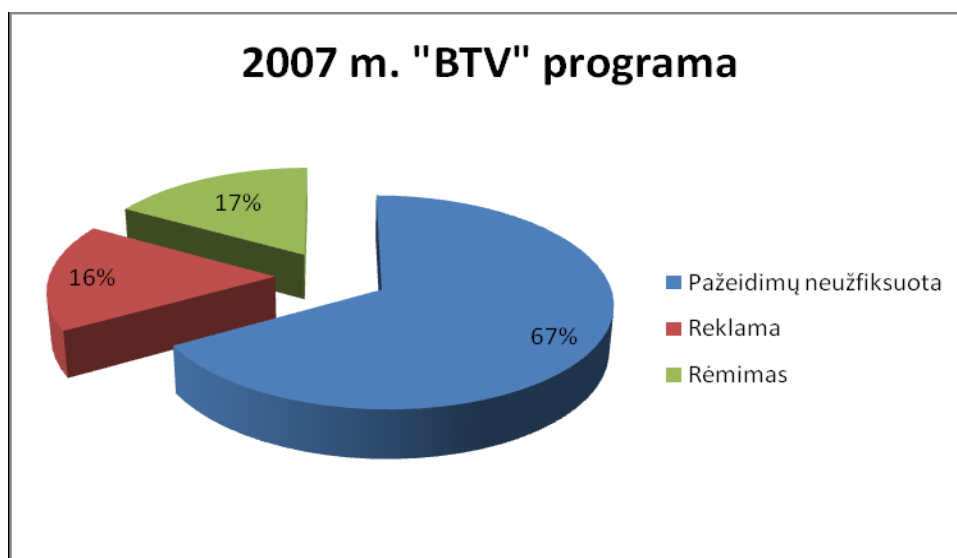

22 grafikas. LTV programoje užfiksuotų pažeidimų struktūra 2008 – 2007 m.

23 grafikas. BTV programoje užfiksuotų pažeidimų struktūra 2008 – 2007 m.

LRTK pagal savo kompetenciją turi teisę transliuotojams ir retransliuotojams, taip pat kitiems asmenims, transliuojantiems, retransliuojantiems ar kitais būdais platinantiems programas ar jų dalis elektroninių ryšių tinklais, kurių pagrindinė paskirtis nėra programų transliavimas ir (ar) retransliavimas, taip pat duomenų perdavimo tinklais viešai platinamų programų rengėjams ir (ar) skleidėjams, pažeidusiems Nepilnamečių apsaugos nuo neigiamo viešosios informacijos poveikio įstatymo, Visuomenės informavimo įstatymo reikalavimus ar licencijų sąlygas, nevykdantiems LRTK priimtų sprendimų ar įpareigojimų, įstatymų nustatyta tvarka taikyti šias nuobaudas: įspėjimus, Administracinių teisės pažeidimų kodekse numatytas pinigines baudas, ne ilgiau kaip trims mėnesiams sustabdyti licencijos galiojimą, panaikinti licencijos galiojimą Visuomenės informavimo įstatymo nustatyta tvarka.

2008 m. LRTK iš viso skyrė 12 įspėjimų, 4 administracines baudas ir vienam radijo transliuotojui sustabdė iki trijų mėnesių licencijos galiojimą. Detali informacija apie 2008 m. skirtas nuobaudas pateikiama 17 lentelėje.

17 lentelė. 2008 m. taikyta atsakomybė

Eil. Nr.	Atsakomybės taikymo data	Atsakomybės subjektas	Pažeidimo esmė	Taikyta nuobauda
1.	2008-02-06	UAB „TELE-3“	Televizijos programoje „TV3“ 2007-09-17 19.10 val. transliuotoje televizijos laidoje „Paparacai.lt“ buvo padarytas Nepilnamečių apsaugos nuo neigiamo viešosios informacijos poveikio įstatymo 7 str. 2 d. reikalavimų pažeidimas.	LRTK sprendimu Nr. 14 skirtas įspėjimas pagal Visuomenės informavimo įstatymo 17 str. 1 d., 48 str. 1 d. 5-6,10-11 p.
2.	2008-02-06	UAB „Laisvas ir nepriklausomas kanalas“	Televizijos programoje „LNK“ 2007-10-03 19.10 val., 2007-10-24, 19.10 val. transliuotose televizijos laidose „Srovės“ buvo padaryti Nepilnamečių apsaugos nuo neigiamo viešosios informacijos poveikio įstatymo 7 str. 2 d. reikalavimų pažeidimai.	LRTK sprendimu Nr. 15 skirtas įspėjimas pagal Visuomenės informavimo įstatymo 17 str. 1 d., 48 str. 1 d. 5-6,10-11 p.

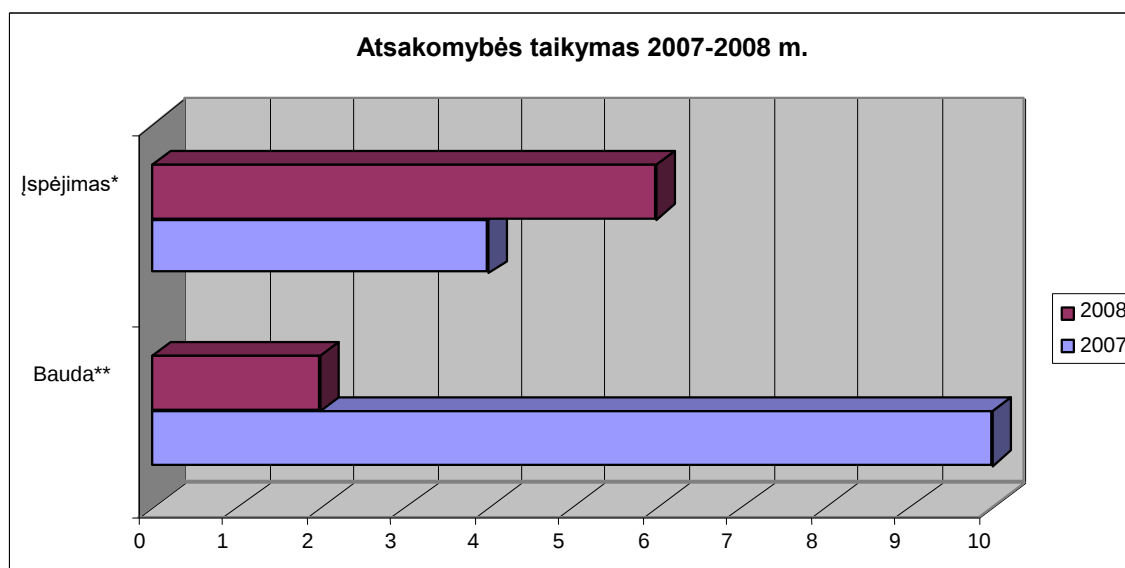
3.	2008-02-06	R. Valausko firma „Žemaitijos radijas”	R. Valausko firma „Žemaitijos radijas” pažeidė Visuomenės informavimo įstatymo 47 str. 15 d. ir LRTK 2005 m. rugpjūčio 24 d. sprendimo Nr. 86 „Dėl Lietuvos radijo ir televizijos komisijos finansavimo” 2 p. reikalavimą.	LRTK Sprendimu Nr. 16 skirtas įspėjimas pagal Visuomenės informavimo įstatymo 47 str. 15 d.
4.	2008-02-06	UAB „Aukštaitijos radijas”	UAB „Aukštaitijos radijas” pažeidė Visuomenės informavimo įstatymo 47 str. 15 d. ir LRTK 2005 m. rugpjūčio 24 d. sprendimo Nr. 86 „Dėl Lietuvos radijo ir televizijos komisijos finansavimo” 2 p. reikalavimą.	LRTK sprendimu Nr. 17 skirtas įspėjimas pagal Visuomenės informavimo įstatymo 47 str. 15 d.
5.	2008-02-06	UAB „Proarsa”	UAB „Proarsa” pažeidė Visuomenės informavimo įstatymo 47 str. 15 d. ir LRTK 2005 m. rugpjūčio 24 d. sprendimo Nr. 86 „Dėl Lietuvos radijo ir televizijos komisijos finansavimo” 2 p. reikalavimą.	LRTK sprendimu Nr. 18 skirtas įspėjimas pagal Visuomenės informavimo įstatymo 47 str. 15 d.
6.	2008-02-20	UAB „Mikrovisatos TV”	UAB „Mikrovisatos TV” pažeidė licencijos Nr. M096 13 dalies sąlygas, nustatančias, jog nuo 2008-01-02 televizijos programos per mikrobangų daugiakanalės televizijos tinklą būtų retransliuojamos naudojant sąlyginės prieigos sistemas.	LRTK sprendimu Nr. 31 skirtas įspėjimas pagal Visuomenės informavimo įstatymo 48 str. 1 d. 5, 11 p.
7.	2008-03-05	VšĮ Lietuvos nacionalinis radijas ir televizija, gen. direktorius Kęstutis Petrauskis	Televizijos programoje „LTV” 2008-01-05 21.45 val. transliuotame vaidybiniame filme „Mirties troškimas II” buvo padarytas Nepilnamečių apsaugos nuo neigiamo viešosios informacijos poveikio įstatymo 7 str. 3 d. reikalavimų pažeidimas.	LRTK nutarimu administracinėje byloje skirta 1500 Lt bauda pagal Administracinių teisės pažeidimų kodekso (toliau – ATPK) 214 ¹⁹ str. 3 d.
8.	2008-04-02	R. Valausko firma „Žemaitijos radijas”	R. Valausko firma „Žemaitijos radijas” pažeidė Visuomenės informavimo įstatymo 31 straipsnio 12 dalies, Transliavimo ir retransliavimo veiklos licencijavimo taisyklių 31 punkto, Užmokesčio už licenciją dydžio nustatymo tvarkos aprašo 11, 12 punkto, Komisijos 1999-12-23 sprendimo Nr.55 „Dėl licencijų suteikimo” Priedo Nr.1 21 punkto, Transliavimo licencijos Nr.R066 14 punkto 5 papunkčio reikalavimus.	LRTK sprendimu Nr.40 nuspręsta dviems mėnesiams sustabdyti licencijos galiojimą pagal Visuomenės informavimo įstatymo 31 str. 12 d., 14 d. 4 p., 16 d. 47 str. 1 d.; 48 str. 1 d. 4 p., 10 p.- 11 p.;
9.	2008-04-23	UAB „TELE-3” gen. direktorius Ramūnas Šaučikovas	Televizijos programoje „TV3” 2007-12-24 18.45 val. transliuotoje televizijos laidoje „TV3 žinios” buvo padarytas Nepilnamečių apsaugos nuo neigiamo viešosios informacijos poveikio įstatymo 7 str. 3 d. reikalavimų pažeidimas.	LRTK nutarimu administracinėje byloje skirta 1000 Lt bauda pagal ATPK 214 ¹⁹ str. 3 d.

10.	2008-06-04	UAB „Viginta”	UAB „Viginta” pažeidė licencijos Nr. M109 13 dalies sąlygas, nustatančias, jog televizijos programos per mikrobangų daugiakanalės televizijos tinklą turi būti retransliuojamos naudojant sąlyginės prieigos sistemas.	LRTK sprendimu Nr. 59 skirtas įspėjimas pagal Visuomenės informavimo įstatymo 48 str. 1 d. 5, 11 p.
11.	2008-06-11	UAB „TELE-3”	Televizijos programoje „TV” 2008-04-06 19.30val. transliuotoje televizijos laidoje „Puikusias šou” buvo padarytas Nepilnamečių apsaugos nuo neigiamo viešosios informacijos poveikio įstatymo 7 str. 2 d. reikalavimo pažeidimas.	LRTK sprendimu Nr. 61 skirtas įspėjimas pagal Visuomenės informavimo įstatymo 48 str. 1 d. 5-6 ir 10-11 p.
12.	2008-07-30	UAB „Laisvas ir nepriklausomas kanalas”	Televizijos programoje „LNK” 2008-05-27, 20.45 val. transliuotoje televizijos laidoje „Vaiduoklių medžiotojai” buvo padarytas 2004-06-02 Vyriausybės nutarimu Nr.681 patvirtinto Neigiamą poveikį nepilnamečių vystymuisi darančios viešosios informacijos žymėjimo, garso ir vaizdo priemonių sistemos aprašo 5, 6 ir 7 p. reikalavimų ir Visuomenės informavimo įstatymo 17 str. 1 d. reikalavimų pažeidimas.	LRTK sprendimu Nr. 82 skirtas įspėjimas pagal Visuomenės informavimo įstatymo 48 str. 1 d. 5-6 ir 11 p.
13.	2008-09-03	UAB „Viginta” gen. direktorius Vilius Macijauskas	UAB „Viginta” pažeidė licencijos Nr. M109 13 dalies sąlygas, nustatančias, jog televizijos programos per mikrobangų daugiakanalės televizijos tinklą turi būti retransliuojamos naudojant sąlyginės prieigos sistemas.	LRTK nutarimu administracinėje byloje skirta 1000 Lt bauda pagal ATPK 214 ²⁰ str. 1 d.
14.	2008-09-17	UAB „Penktas kanalas”	Televizijos programoje „5 kanalas” 2008-03-12, 18.50 val. transliuotoje televizijos laidoje „Keistoji dokumentika” buvo padarytas Nepilnamečių apsaugos nuo neigiamo viešosios informacijos poveikio įstatymo 7 str. 2 d. reikalavimo pažeidimas.	LRTK sprendimu Nr. 92 skirtas įspėjimas pagal Visuomenės informavimo įstatymo 48 str. 5-6 ir 11 p.
15.	2008-09-17	VšĮ Lietuvos nacionalinis radijas ir televizija	Televizijos programoje „LTV” 2008-03-09, 14.45 val. televizijos laidoje „Gamtos patruliai” buvo padarytas Nepilnamečių apsaugos nuo neigiamo viešosios informacijos poveikio įstatymo 7 str. 2 d. reikalavimo pažeidimas.	LRTK sprendimu Nr. 93 skirtas įspėjimas pagal Visuomenės informavimo įstatymo 47 str. 1 d., 48 str. 5-6 ir 10-11 p.
16.	2008-11-05	UAB „TELE-3”	Televizijos programoje „TV3” 2008-09-22, 19.40 val. transliuotoje televizijos laidoje „L.T.PAPARACAI” buvo padarytas Visuomenės informavimo įstatymo 39 str. 5 d. reikalavimų pažeidimas.	LRTK sprendimu Nr. 110 skirtas įspėjimas pagal Visuomenės informavimo įstatymo 48 str. 1 d. 8, 10 ir 11 p.

17.	20087-11-26	VšĮ „Užupio vaizdelis“ Direktorius Gintaras Kaulinskas	VšĮ „Užupio vaizdelis“ pažeidė licencijos Nr.R220 8 dalies reikalavimus, netransliuodama licencijoje numatytos programos 4 dienas iš eilės, bei nevykdydama licencinių įsipareigojimų dėl programos sandaros.	LRTK nutarimu administracinėje byloje skirta 500 Lt bauda pagal ATPK 214 ²⁰ str. 1 d.
-----	-------------	---	---	--

2008 m. viena iš dažniausiai taikytų nuobaudų buvo įspėjimas, kurio skyrimą už įstatymų reikalavimų pažeidimą reglamentuoja Visuomenės informavimo įstatymas. 2007 metais dažniau buvo taikytos administracinės baudos, numatytos Administracinių teisės pažeidimų kodekse. Lyginamoji analizė pateikta 24 grafike.

24 grafikas. Atsakomybės taikymas 2007-2008 m.

Suprantama, kad LRTK, taikydama atsakomybę už padarytus pažeidimus, taip pat neišvengia ir teisminių ginčų.

Pagal Visuomenės informavimo įstatymą LRTK sprendimus asmenys gali skųsti teismui per 30 dienų nuo jų įsigaliojimo datos.

Pažymėtina, kad LRTK 2008 metais iš viso priėmė 125 sprendimus ir iš jų tik 6 buvo apskųsti Vilniaus apygardos administraciniam teismui. Dažniausiai teismui skundžiami LRTK sprendimai dėl konkurso nugalėtojų nustatymo bei dėl atsakomybės taikymo už įstatymų pažeidimus.

X. VARTOTOJŲ SKUNDŲ NAGRINĖJIMAS

Svarbi LRTK veiklos sritis yra televizijos žiūrovų ir radijo klausytojų (vartotojų) skundų nagrinėjimas, jų konsultavimas bei informacijos suteikimas.

2008 m. LRTK skundų, prašymų konsultuoti, išspręsti kilusias problemas daugiausia gavo elektroniniu paštu ir telefonu, dalį - paštu (20).

Iš viso LRTK, susirašinėdama su kitomis institucijomis, transliuotojais, privačiais asmenimis ir kt. įvairiais klausimais, 2008 m. išsiuntė 513, gavo – 1252 raštus.

Galima išskirti kelias pagrindines dažniausiai pasitaikančias skundų priežastis. Jos kiekvienais metais iš dalies priklauso ir nuo LRTK veiklos bei su jos reguliuojama sritimi susijusių įvykių. Pavyzdžiui, 2008 m. vykstant intensyviai skaitmeninės televizijos diegimui,

gauta nemažai su šia televizija susijusių skundų: vartotojai skundėsi dėl prastos skaitmeninių programų kokybės, trukdžių, sutarčių sąlygų ir pan.

Žiūrovai skundžiasi ir dėl laidų, kurios galėtų pakenkti nepilnamečių vystymuisi: per ankstyvo jų rodymo, žiaurių vaizdų ir pan.

Nagrinėdama skundus dėl galimų Nepilnamečių apsaugos nuo neigiamo viešosios informacijos poveikio įstatymo pažeidimų, LRTK skundo pagrindu atlieka programos (laidos) monitoringą ir įvertina jo rezultatus. Jeigu reikia, dėl įvertinimo pagal kompetenciją LRTK kreipiasi į Žurnalistų etikos inspektorių, kuris nustato, ar informacija yra priskirtina neigiamą poveikį nepilnamečių vystymuisi darančios informacijos kategorijai.

Gavus skundą dėl galimų reklamos transliavimo pažeidimų, taip pat atliekamas programos (laidos) monitoringas. Nustačius pažeidimą, taikomos atitinkamos atsakomybės priemonės.

LRTK gauna skundų ir prašymų, susijusių su vartotojų ir transliuotojų, retransliuotojų santykiais: sutarčių sąlygų nesilaikymo, retransliuojamų programų pakeitimo, pakitusio mokesčio ir kt.

Šie skundai daugiausia yra susiję su galimais vartotojų teisių pažeidimais. Daug tokio pobūdžio skundų buvo gauta dėl retransliuotojų – kabelinių televizijų, MDTV, skaitmeninės TV paslaugų teikėjų - sutarčių sąlygų nesilaikymo; dėl televizijos žaidimuose/loterijose pažeidžiamų vartotojų interesų ir kt.

Spręsdama sudėtingesnius skundus, LRTK bendradarbiauja ir su kitomis institucijomis (žr. 18 lentelę).

18 lentelė. Bendradarbiavimas sprendžiant vartotojų skundus

Eil. Nr.	Institucija, į kurią kreiptasi	Kiek kartų kreiptasi	Kreipimosi priežastys
1.	Žurnalistų etikos inspektoriaus tarnyba	4	Dėl nustatymo, ar informacija priskirtina neigiamą poveikį nepilnamečiams darančios informacijos kategorijai.
2.	Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba	8	Tiriant skundus dėl sutarčių sąlygų nesilaikymo (dažnai skųstasi dėl TEO LT, AB, „Viasat“; UAB „Mikrovisatos TV“ paslaugų); dėl loterijose, žaidimuose pažeistų vartotojų interesų (pvz., „BTV“ „Pinigų lietus“ ir kt.)
3.	Ryšių reguliavimo tarnyba	2	Dėl skundų, susijusių su prasta transliuojamų ar retransliuojamų programų kokybe, blogos garso kokybės ir pan.
4.	Valstybinė vaistų kontrolės tarnyba	2	Dėl skundų, susijusių su vaistinių preparatų reklama TV laidose.
5.	LATGA-A	2	Dėl skundų dėl autorinio atlyginimo mokėjimo.

XI. TARPINSTITUCINIS BENDRADARBIAVIMAS

Rengdama teisės aktų projektus bei kasdieninėje veikloje: nagrinėdama skundus, paklausimus, keisdamosi informacija ir t.t. – 2008 m. LRTK ir toliau bendradarbiavo su šiomis institucijomis:

- **Seimo Informacinės visuomenės plėtros, Švietimo, mokslo ir kultūros komitetams:** LRTK atstovai dalyvavo komitetų posėdžiuose aktualiais audiovizualinės rinkos klausimais.
- **Susisieikimo ministerija:** abi institucijos aktyviausiai bendradarbiavo analoginės antžeminės TV išjungimo ir skaitmeninės TV skatinimo Lietuvoje programos rengimo klausimais, LRTK atstovas A.Kaziliūnas buvo su šiuo klausimu susijusių darbo grupių narys.
- **Kultūros ministerija:** klausimais, susijusiais su transliavimo veiklos reglamentavimu Lietuvos ir ES lygiu. Suderinus su Kultūros ministerija, buvo pakeistas Užmokesčio už licenciją dydžio nustatymo tvarkos aprašas, rengiamos Visuomenės informavimo įstatymo pataisos, perkeltant ET priimtos naujos Audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų direktyvos nuostatas į LR teisės aktus bei kt. aktualiais audiovizualinės rinkos reguliavimo klausimais.
- **Žurnalistų etikos inspektoriaus tarnyba:** vykdančią Nepilnamečių apsaugos nuo neigiamo visuomenės informavimo įstatymo priežiūrą, nustatant ir įvertinant šio įstatymo pažeidimus.
- **Žurnalistų ir leidėjų etikos komisija:** svarstant įvairius radijo ir televizijos žurnalistų etikos laikymosi klausimus. 2008 m. buvo surengta bendra diskusija dėl laidų (dėl „TV3“ programoje rodytos laidos „TV Pagalba“ ir kt.), kuriose daugiausia fiksuota įstatymų pažeidimų bei kurios sukėlė didelį visuomenės nepasitenkinimą.
- **Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba:** tiriant vartotojų skundus dėl pažeistų jų interesų, siekiant ugdyti verslo kultūrą bei pagarbą vartotojui; derinant LRTK, kaip kompetentingos institucijos, veiksmus įgyvendinant Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr.2006/2004 dėl nacionalinių institucijų, atsakingų už vartotojų teisių apsaugos teisės aktų vykdymą, bendradarbiavimo.
- **Valstybinė vaistų kontrolės tarnyba:** vaistinių preparatų ir medicininių paskirties produktų reklamos TV ir radijo laidose klausimais.
- **Ryšių reguliavimo tarnyba:** atliekant Radijo dažnių naudojimo radijo ir televizijos programoms transliuoti strategijos ir strateginio plano pakeitimus, bendrai buvo sprendžiami skundų nagrinėjimo, transliavimo (retransliavimo) veiklos, radijo dažnių (kanalų), skirtų radijo ir televizijos programoms transliuoti, klausimai.
- **Vaiko teisių apsaugos kontrolierė:** nepilnamečių apsaugos nuo neigiamo viešosios informacijos poveikio srityje.
- **Lietuvos gretutinių teisių asociacija (AGATA):** keistasi informacija, susijusia su gretutinių teisių įgyvendinimu ir apsauga, siekiant, kad Lietuvos jurisdikcijai priklausantys transliuotojai ir retransliuotojai tik teisėtai transliuotų/retransliuotų įsigytas programas, t.y. turėdami sutartis su programos turtinių teisių savininkais.
- **Lietuvos autorių teisių gynimo asociacijos agentūra (LATGA-A):** autorių ir gretutinių teisių gynimo srityje, buvo keičiamasi informacija apie autorinio mokesčio mokėjimą ir kt.
- **Spaudos, radijo ir televizijos rėmimo fondu:** kartu organizuotas Geriausių 2007 –ųjų metų laidų konkursas „Pragiedruliai“.
- **Vyriausioji rinkimų komisija:** politinės reklamos skleidimo klausimais; bendradarbiauta rengiant 2008 metų Seimo rinkimų ir referendumo dėl Ignalinos atominės elektrinės darbo pratęsimo politinėje kampanijoje politinės reklamos žymėjimo radijo, televizijos programose tvarką.

- **VU Žurnalistikos institutu:** vykdant bendrą projektą, 2008-aisiais metais buvo surengtas trečias susitikimas su būsimais radijo ir televizijos žurnalistais. Susitikime dalyvavę studentai buvo supažindinti su LRTK veikla, radijo ir televizijos veiklą reguliuojančiais teisės aktais bei praktišku jų taikymu, buvo pademonstruoti bei aptarti dažniausiai pasitaikantys įstatymų pažeidimų televizijos programose atvejai, siekiant prisidėti prie televizijos ir radijo žurnalistikos profesionalumo tobulinimo, ir kad būtų išvengta įstatymų pažeidimų televizijos ir radijo laidose, ypatingą dėmesį skiriant Nepilnamečių apsaugos nuo neigiamo viešosios informacijos poveikio įstatymo nuostatų taikymo praktikoje problemoms bei galimų pažeidimų prevencijai.
- **TNS Gallup** rinkos tyrimo kompanija: audiovizualinės rinkos tyrimų srityje. 2008 m. LRTK išleido leidinį „Radijas ir televizija Lietuvoje 2007/2008“, kuriame TNS Gallup leidimu skelbė jų atliktus tyrimų duomenis.
- **Komunikacijų agentūrų asociacija (KOMA-A):** LRTK keitėsi informacija, patirtimi, sukaupia tiriant rinką, įgyvendinant reikalavimus, keliamus reklamai, siekiant, kad reklama būtų aiškiai atpažįstama, padori ir teisinga, nebūtų pažeidžiami Visuomenės informavimo ir Reklamos įstatymuose numatyti reikalavimai reklamai.
- **Lietuvos reklamos biuru:** reklamos reguliavimo srityje. Lietuvos reklamos biuro Arbitražo komisijos narys yra ir LRTK administracijos direktorius N.Maliukevičius.
- **Transliuotojai, retransliuotojai bei juos vienijančiomis organizacijomis: Lietuvos kabelinės televizijos asociacija (LKTA), Lietuvos telekomunikacijų operatorių asociacija (LTOA), Lietuvos radijo ir televizijos asociacija (LRTA), Regioninių televizijų asociacija:** sprendžiant įvairius audiovizualinės rinkos reguliavimo klausimus.

XII. TARPTAUTINĖ VEIKLA

Atstovavimas Europos Tarybos Nuolatiniam komitete ir Europos Komisijos Audiovizualinėje darbo grupėje

2008 m. LRTK atstovai toliau tęsė darbą Europos Tarybos Konvencijos dėl televizijos be sienų Nuolatinio komiteto bei Europos Komisijos Audiovizualinės darbo grupės ir Kontaktinio komiteto posėdžiuose, kuriuose jau keleri metai didžiausias dėmesys yra skiriamas „Televizijos be sienų“, dabar – Audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų - direktyvos pataisoms ir Europos Tarybos konvencijos dėl televizijos be sienų galutinei redakcijai.

Pažymėtina, kad 2008 m. dėl lėšų taupymo įvyko vienintelis Konvencijos dėl televizijos be sienų Nuolatinio komiteto posėdis, kuriame, siekiant suderinti aukščiau minėtą Direktyvą su Konvencija, buvo išsamiai analizuojami pateikti pataisų projektai, liečiantys daugelį sąvokų, pačios Konvencijos pavadinimą, Europos kūrinių apibrėžimą, nuostatas dėl reklamos laiko ir kt. Nuolatinis Komitetas priėmė sprendimą laikinai pritarti Konvencijos pataisų projektui ir pateikti jį svarstyti šalims narėms iki 2009 m. sausio 9 d. LRTK drauge su Kultūros ministerija pateikė savo pastebėjimus bei du ypač mažoms valstybėms svarbius pasiūlymus šiam projektui:

- dėl nepriklausomų audiovizualinę sritį reguliuojančių institucijų bendradarbiavimo įgyvendinant Konvencijos nuostatas;
- dėl išankstinio informacijos ir nuomonių apsikeitimo apie galimą transliuotoją, norintį transliuoti savo programą, skirtą kitai šaliai, prieš išduodant jam licenciją.

Europos Komisijos Audiovizualinės darbo grupės posėdyje liepos mėnesį taip pat buvo svarstomi „Audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų“ pataisų direktyvos sąvokų apibrėžimai bei redakcinės atsakomybės kriterijai, kurių neapibrėžtumas neretai sukelia jurisdikcijos nustatymo problemas šalyse narėse. Kita diskusijų dalis buvo skirta audiovizualinį sektorių reguliuojančių institucijų veiklos įpareigojančiai svarbai pabrėžti, bendradarbiaujant tarpusavyje Europiniu

mastu ir su Europos Komisija, o ypač su trečiosiomis šalimis neapykantos kurstymo prevencijos klausimais.

Darbas Europos reguliuojančių institucijų platformos (EPRA) veikloje

LRTK kaip ir anksčiau yra aktyvi Europos reguliuojančių institucijų platformos (EPRA) narė. Per praėjusius metus įvyko du jos, vienijančios 51 audiovizualinį sektorių reguliuojančią instituciją, susitikimai: Rygoje ir Dubline.

EPRA susitikimai yra ypač naudingi visiems juose dalyvaujantiems, kadangi jų metu galima praktiškai susipažinti su analogiškais problemomis, egzistuojančiomis kitose šalyse, išgirsti jų sprendimo būdus arba klaidas jas sprendžiant, pasimokyti iš jų bei gauti informacijos ir pasikeisti ja su kolegomis.

Paskutiniuose dviejuose susitikimuose šalia kitų temų buvo nagrinėjamos ir trys pagrindinės problemos: viena (kuri visada dominuoja reguliuojančių institucijų susitikimuose) – turinio reguliavimo aspektai, antra - susijusi su jau įprastais ir naujais reikalavimais reklamai ir trečioji - susijusi su privalomuoju nacionalinio masto transliuotojų programų retransliavimu (must-carry). Daugelis šalių narių mano, kad toks reikalavimas, kai retransliuotojai privalo retransliuoti visas nacionalinio masto programas, jau atgyveno, nes vystantis technologijoms ir dėl to keičiantis transliavimo būdams tokių programų vis daugėja, tačiau pagal įstatymą retransliuotojai vis tiek jas visas privalo retransliuoti. Laikui bėgant nepasitenkinimas kyla iš abiejų pusių – transliuotojai nepatenkinti, kad jų programų pagrindu retransliuotojai neatlygintinai vysto savo verslą, o retransliuotojai, ypač tie, kurie turi ribotus resursus, nepatenkinti, kad lietuviškos programos išstumia kitas paklausias programas. Vis aktyviau pradedama siūlyti atsižvelgti į šį reikalavimą išsamiau, ypatingą dėmesį skiriant kultūriniam poreikiui ir viešajam interesui. LRTK, kaip ir kitos šią sritį reguliuojančios institucijos daugelyje Europos šalių, jau kuris laikas, atsižvelgdama į audiovizualinės rinkos dalyvių pageidavimus ir protingumo kriterijus, svarstė galimybę pakeisti šį reikalavimą ir parengė Visuomenės informavimo įstatymo šios nuostatos pakeitimo projektą, kurį šiuo metu derina su rinkos dalyviais.

Susitikimuose išimtinis dėmesys buvo skirtas diskusijoms, kaip šalys narės perkels kiekybiškai pakitusius Direktyvos reikalavimus reklamai, naujai įvestą produkto rodymą (product placement) televizijos programose.

Tai visiems buvo ypač aktualu, kadangi visose šalyse pasitaiko daug atvejų, susijusių su reikalavimų reklamai pažeidimais. LRTK atstovai parengė išsamų pranešimą apie Lietuvos transliuotojų programose vis dar pasitaikančius paslėptos reklamos atvejus, kurie sukėlė gyvas diskusijas darbo grupėje, nes buvo parinkti pavyzdžiai, kai ta riba tarp noro informuoti visuomenę ir neabejotinos reklamos yra labai trapi.

Turinio reguliavimas, ypač nepilnamečių apsaugos, politinio pliuralizmo, neapykantos kurstymo aspektais ir Direktyvoje, ir Konvencijoje yra iškeliama aukščiau už technologijų vystymąsi ir pabrėžiama, kad jis turėtų būti reguliuojamas nepriklausomų institucijų, kurios galėtų priimti savarankiškus ir valdžios neįtakotus sprendimus.

Pagal 2007 m. teisinės apžvalgos leidinio “Europos audiovizualinė observatorija” atliktą studiją, LRTK buvo įvardinta kaip labiausiai nepriklausoma nuo valdžios įtakos audiovizualinę sritį reguliuojanti institucija visoje posovietinėje erdvėje.

Tarptautinis bendradarbiavimas ir tarptautinės bendradarbiavimo sutartys

LRTK savo darbe stengiasi ne tik susipažinti su kitų šalių patyrimu, bet ir praktiškai pritaikyti jį savo veikloje, todėl nemažą dėmesį skiria tarptautiniam bendradarbiavimui, kas palengvina pasikeitimą nuomonėmis bei informacija, skatina reguliavimo tobulinimą. LRTK elektroniniame EPRA forume ir kitais būdais nuolatos teikia išsamią informaciją įvairiausiais klausimais kitų šalių analogiškoms institucijoms, kiekvienais metais atsako dešimtis klausimų

nepriklausomiems ekspertams, dirbantiems Europos Komisijai, įvairių šalių žiniasklaidos institutams, pati teiraujasi patarimų stengdamasi priimti tinkamiausius sprendimus.

Pagal 2005 m. balandžio mėnesį pasirašytą trišalę bendradarbiavimo sutartį transliavimo reguliavimo srityje su Latvijos ir Estijos transliuotojų tarybomis bei Estijos kultūros ministerija, 3 kartus per metus vyksta susitikimai kiekvienoje šią sutartį pasirašiusioje šalyje paeiliui. Su minėtų šalių kolegomis LRTK dažnai tariausi ir diskutuoja dėl naujosios Audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų direktyvos perkėlimo į nacionalinę teisę įvairiausiais mūsų šalis vienijančiais aspektais.

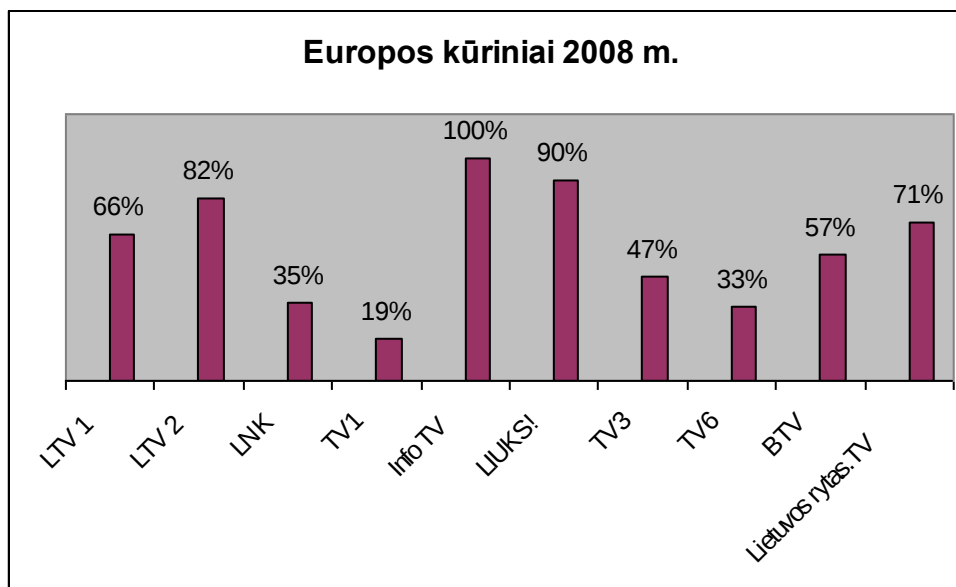
Praėjusiais metais bendravome, deja, tik elektroninių ryšių pagalba, nes abi šalys pernai nusprendė priimti Europos reguliuojančių institucijų platformos (EPRA) konferenciją savo šalyse, kas yra didžiulis ir ypatingą reklaminę reikšmę šaliai turintis renginys, reikalaujantis taip pat ir didelių finansinių išteklių. Mes džiaugiamės už savo kolegas, radusius tokią galimybę ir taip pat sudariusius galimybę atkreipti didesnę dėmesį į mūsų regiono problemas Europiniu mastu.

Siekdami plėsti tarptautinius ryšius ir remdamiesi Ukrainos ir Lietuvos vyriausybių 1993 m. pasirašyta bendradarbiavimo sutartimi švietimo, mokslo ir kultūros srityse bei suprasdami, kokią didelę įtaką turi radijas ir televizija kultūros raidai ir plėtrai abiejose šalyse, parengėme bendradarbiavimo sutartį su Ukrainos Nacionaline radijo ir televizijos transliavimo taryba. Pagal šią sutartį abi šalys įsipareigojo keistis informacija ir patirtimi, tyrimų radijo ir televizijos srityje rezultatais bei rinkos tendencijomis, atsižvelgiant į galimybes tobulinti šios srities veiklos reguliavimą.

XIII. EUROPOS AUDIOVIZUALINIAI KŪRINIAI

Visuomenės informavimo įstatymas įpareigoja LRTK kontroliuoti, kaip transliuotojai laikosi šio įstatymo (taip pat ir konvencijos „Televizija be sienų“ bei „Audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų“ direktyvos) nuostatų dėl Europos kūrinių ir nepriklausomų kūrėjų sukurtų kūrinių masto transliuojamose programose, t. y. pagal įstatymą yra numatyta, kad, kai tai įmanoma, transliuotojai daugiau nei pusę programos laiko, kuris lieka atėmus laiką, skirtą žinių, sporto, žaidimų, reklamos laidoms, teleteksto paslaugoms ir teleparduotuvei, turi skirti Europos kūriniams (žr. 25 grafiką).

25 grafikas. Europos kūriniai televizijos programose 2008 m.¹⁹

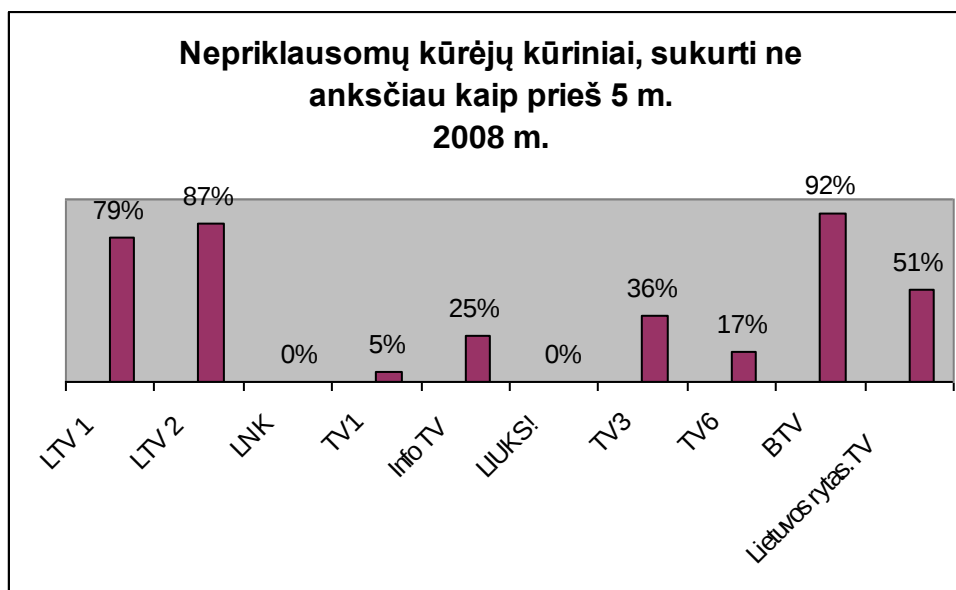

Be to, minėtas Visuomenės informavimo įstatymas taip pat nustato, kad televizijos transliuotojai ne mažiau kaip 10 procentų programos laiko, kuris lieka atėmus laiką, skirtą žinių,

¹⁹ Šaltinis: LRTK

sporto, žaidimų, reklamos laidoms, teleteksto paslaugoms ir teleparduotuvei, kai tai įmanoma, turi skirti Europos kūriniams, sukurtiems nepriklausomų kūrėjų ne anksčiau kaip per pastaruosius 5 metus (žr. 26 grafiką).

26 grafikas. Nepriklausomų kūrėjų kūriniai televizijos programose 2008 m.²⁰

Iš pateiktų duomenų matyti, kad keliems transliuotojams vis dar nepavyksta pasiekti reikalaujamų normų.

Kaip priežastis, trukdančias pasiekti tas normas, transliuotojai nurodo per didelius Europos kūrinių išsigijimo kaštus. Kadangi kiti platintojai siūlo daug pigesnę produkciją, tai ir lemia, jog pagal esamą situaciją rinkoje transliuotojas yra priverstas įsigyti daugiau pigesnės produkcijos.

Transliuotojai, atsižvelgdami į rinkos sąlygas ir kanalų finansinę situaciją, ateityje žada stengtis įsigyti daugiau Europos bei nepriklausomų kūrėjų kūrinių, ieškoti bendradarbiavimo galimybių su valstybinėmis, visuomeninėmis ir komercinėmis organizacijomis kuriant bendrus projektus. Tuo būdu, dalinantis gamybos kaštus, sieks didinti vietinės produkcijos kiekį programose.

Pažymėtina, kad LRTK šią informaciją kas dveji metai pateikia Europos Komisijai, kadangi ji, skatindama populiarinti Europinę produkciją, nuolatos stebi kiekvienos šalies narės audiovizualinę rinką.

XIV. GERIAUSIŲ 2007 METŲ LAIDŲ KONKURSAS „PRAGIEDRULIAI“

LRTK kartu su Spaudos, radijo ir televizijos rėmimo fondu 2008 m., kaip ir kasmet, jau šestą kartą organizavo tradiciniu tapusį geriausių laidų konkursą „Pragiedruliai“.

Konkurse buvo išrinktos geriausios 2007 metais transliuotos kultūros laidos bei laida vaikams, skirti 5 specialieji prizai: už dėmesį kultūrai; už geriausią kūrėjo portretą, už istorinės sąmonės puoselėjimą, už nepažinto kultūros paveldo puoselėjimą bei Dzūkijos krašto metraštininkei.

Geriausias laidas, atsižvelgdama į meninės kūrybos profesionalumą, meistriškumą, kūrybinės veiklos aktualumą bei išliekamąją vertę, išrinko LRTK sudaryta vertinimo komisija. Nugalėtojai buvo apdovanoti diplomais, prizais ir premijomis.

²⁰ Šaltinis: LRTK

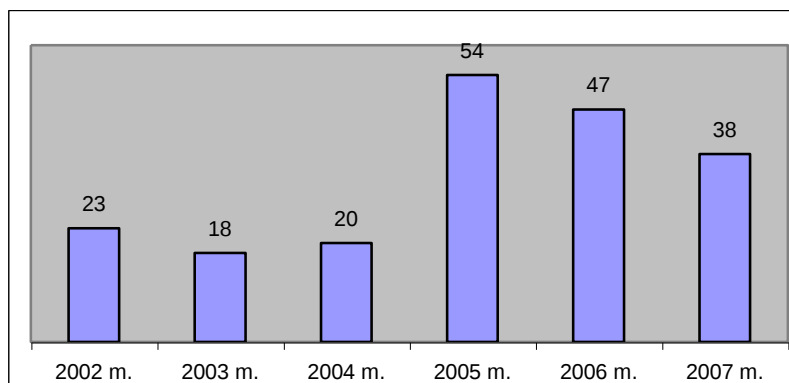
Geriausių 2007 m. konkursui buvo pateiktos 38 kultūros laidos, kurių, kaip matome iš 19 lentelės, didžiąją dalį sudaro televizijos kultūros laidos.

19 lentelė. Konkursui pateiktos laidos

Iš viso pateikta laidų	Televizijos kultūros laidos	Radijo kultūros laidos	Laidos vaikams
38	26	6	6

Palyginimui pateikiame grafiką, kiek laidų kiekvienais metais buvo pateikiama konkursams.

27 grafikas. Laidos pateiktos LRTK organizuotam konkursui 2002-2007 m.

Pateikiamų laidų skaičius rodo, kad konkursas darosi žinomesnis ir populiaresnis. Daugiausia laidų konkursui pateikia visuomeninis transliuotojas (LRT), tačiau džiugina tai, kad nemažą dalį sudaro ir regioninėse programose transliuotos laidos.

Geriausių laidų konkurso tikslas - skatinti kurti ir transliuoti kultūros bei laidas vaikams, puoselėti bei populiarinti kultūrą ir jos vertybes. Stiprėjant komercinių kanalų konkurencijai bei dominuojančią padėtį eterioje užimant popkultūrai, nepriklausomi televizijos ir radijo projektų kūrėjai sunkiai randa vietą eterioje. Būtent dėl to tokio konkurso organizavimas, kūrėjų įvertinimas bei apdovanojimas vaidina reikšmingą vaidmenį skatinant autorius nesustoti kurti, ieškoti naujų idėjų, o transliuotojus – transliuoti šiuos kūrinius, nes tokios laidos televizijose ir radijuose formuoja programų įvairovę, savitesnį požiūrį į kultūrą, skatina kultūrinį sąmoningumą.

XV. LRTK VEIKLOS PERSPEKTYVOS

LRTK 2009 m. pagrindiniu savo veiklos uždaviniu laiko Lietuvos transliuotojų ir retransliuotojų veiklos reguliavimo supaprastinimą, naujų technologijų plėtros skatinimą, kartu užtikrinant žiūrovų poreikių patenkinimą ir programų turinio atitikimą teisės aktų reikalavimams, ypatingai saugant nepilnamečius nuo neigiamo viešosios informacijos poveikio.

Siekiant užsibrėžto tikslo jau šiuo metu yra rengiamas Transliavimo ir retransliavimo veiklos licencijavimo taisyklių pakeitimo projektas, kuriuo siekiama pagreitinti ir ženkliai supaprastinti administracines licencijų išdavimo procedūras, ypač tais atvejais, kai programų transliavimui ir retransliavimui nenaudojami specialiai tik šiai veiklai skirti riboti radijo dažnių ištekliai.

Deja, tenka pripažinti, kad LRTK ne į visus rinkos iššūkius gali tinkamai atsakyti tobulinant vien poįstatyminius teisės aktus. Manome, jog tam, kad sparčiai besivystančios naujausios technologijos taptų ne naujų problemų ar nesusipratimų šaltiniu, o geru pagalbininku ir patikimu valstybės audiovizualinės politikos įgyvendinimo įrankiu, būtina padaryti ir tam tikrus įstatymų pakeitimus.

Vienas tokių jau seniai pribrendusių Visuomenės informavimo įstatymo pakeitimų - tai būtinybė papildyti įstatymą nuostatomis dėl „nelineinių“ audiovizualinių paslaugų teikėjų bei užsienio šalių jurisdikcijai priklausančių transliuotojų ir retransliuotojų Lietuvoje teikiamų audiovizualinių paslaugų veiksmingos priežiūros ir bendrojo reguliavimo. LRTK turi visus reikiamus išteklius ir galimybes, kad atliktų šią funkciją. Būtina pažymėti, kad jau šiandien LRTK žino visus pagrindinius šių paslaugų teikėjus ir nuolat stebi jų veiklą, tačiau tam, kad galėtų ją veiksmingai kontroliuoti ir, prireikus, apginti pažeistas vartotojų teises, būtina atitinkamai patikslinti Visuomenės informavimo įstatymą.

Manome, jog įstatyme taip pat būtina įtvirtinti audiovizualinių paslaugų vartotojų (žiūrovų, abonentų) skundų ir ginčų su paslaugų teikėjais išankstinio nagrinėjimo tvarką. Tokios skundų ir ginčų nagrinėjimo tvarkos įteisinimas ženkliai supaprastintų vartotojų teisių gynimą.

LRTK ir dabar nagrinėja tiek „linijinių“, tiek „nelineinių“ audiovizualinių paslaugų vartotojų skundus, tačiau, kol LRTK sprendimai dėl ginčo esmės paslaugų teikėjams nėra privalomi, ji realiai tegali tik teikti šalims savo rekomendacijas ir siūlyti susitaikyti.

Manome, kad yra svarbu taip pat peržiūrėti ir Visuomenės informavimo įstatymo 31 str. 9 d. nustatytus prioritetus, taikomus išduodant transliavimo ir retransliavimo licencijas. Pagal šiuo metu galiojančias įstatymo nuostatas išduodant licencijas pirmenybė teikiama asmenims, be kita ko įsipareigojantiems užtikrinti teisingą ir nešališką informacijos pateikimą, gerbti asmens orumą ir teisę į privatų gyvenimą, saugoti nepilnamečius nuo galimo neigiamo viešosios informacijos poveikio jų fiziniam, protiniam ir doroviniam vystymuisi.

Tačiau užtikrinti teisingą ir nešališką informacijos pateikimą, gerbti asmens orumą ir teisę į privatų gyvenimą, saugoti nepilnamečius nuo galimo neigiamo viešosios informacijos poveikio jų fiziniam, protiniam ir doroviniam vystymuisi pagal įstatymų nuostatas ir taip privalo visi transliuotojai ir retransliuotojai. Todėl manome, jog asmens įsipareigojimas daryti tai, ką jis ir taip privalo daryti, neturėtų būti konkursų nugalėtojų atrankos kriterijumi.

Galiausiai, kviečiame visus plačiai ir atvirai diskutuoti apie vieną LRTK manymu iš didžiausių Lietuvos audiovizualinės rinkos ydų – programų siuntimo rinkos monopolizavimą ir ribotų radijo dažnių išteklių priskyrimą ne radijo ir televizijos programas kuriantiems ir transliuojantiems transliuotojams, o už nemenką atlygį programų signalų siuntimo paslaugas jiems teikiantiems elektroninių ryšių paslaugų teikėjams. Manome, jog šiuo metu egzistuojančios dirbtinės monopolijos siuntimo rinkoje panaikinimas ir radijo dažnių išteklių priskyrimas ne tarpiniams paslaugų teikėjams, o patiems transliuotojams, ne tik pagyvintų konkurenciją elektroninių ryšių ir audiovizualinių paslaugų rinkose, bet ir leistų transliuotojams didesnę su programų transliavimu susijusių išlaidų dalį skirti programų kokybės gerinimui, dėl ko, manome, laimėtų ir žiūrovai, ir programų rengėjai.